

# Lokaal sociaal beleidsplan



[www.bilzen.be](http://www.bilzen.be)





## Voorwoord

Onze mooie stad Bilzen is een gemeenschap van meer dan 32.000 individuen. Bilzen wil ook een warme stad zijn, die zorgt voor haar kwetsbare bewoners. In dit Lokaal Sociaal Beleidsplan wordt een bloemlezing gegeven van een indrukwekkend aantal initiatieven van het Sociaal Huis, het Huis van het Kind, allerlei stadsdiensten en externe partners, allen gericht op één doel: iedereen een menswaardig leven verzekeren. Niemand mag in de kou blijven staan!

Bijzondere aandacht is er voor kwetsbare gezinnen en hun kinderen. Hun toekomstkansen willen we vergroten door gezins- en onderwijsondersteuning, door taal- en spelstimulatie, door verbetering van de toegankelijkheid naar diverse hulpinstanties.

Willen we armoede bestrijden is naast onderwijs ook werkgelegenheid een zeer belangrijke factor. Hier maximaliseert het Sociaal Huis in samenwerking met tal van partners arbeidskansen door activering, trajectbegeleiding en sociale economie.

Materiële hulpverlening, schuldhulp, buddywerking, outreachend werken, crisisopvang, sociale huisvesting... het huis heeft vele kamers. Ook het vrijwilligerswerk speelt een grote rol in de armoedebestrijding. Voedselbedelingen, deelpleinen, zomerscholen, gezinsbegeleiding... zijn voor een groot deel hun verdienste.

Ondanks de inzet van vele personen en middelen zijn we ons ervan bewust dat armoede een complex probleem is. Het is een grote uitdaging die we met zijn allen aangaan, omdat het lot van onze kwetsbare medeburgers ons allen raakt.

Burgemeester Johan Sauwens

Schepen van Sociaal Beleid Maike Meijers

## Inhoud

Voorwoord .....	2
1. Inleiding .....	6
2. Korte inhoud.....	7
3. Omgevingsanalyse.....	8
3.1 Bevolking .....	8
3.1.1 Leeftijd en geslacht.....	9
3.1.2 Nationaliteit en herkomst .....	9
3.2 Huishoudens.....	12
3.3 Conclusie .....	15
4. 10 hoekstenen .....	16
4.1 Bilzen gaat voor gelijke kansen voor ieder kind .....	17
4.1.1 Acties .....	18
4.1.1.1 Uitbreiding aanbod gezinnen in Bilzen en Hoeselt .....	18
- Aanbod Huis van het Kind .....	18
- Kinderen met een bijzondere ontwikkeling (KMBO).....	19
- Gezinswerkingen voor kwetsbare gezinnen.....	19
- Buddywerking voor kwetsbare gezinnen .....	20
- Organisatie (gezins)evenementen .....	20
- Pleegzorg .....	20
4.1.1.2 Inzetten op Onderwijs .....	21
- “Kansrijk onderwijs” .....	21
- Brugfiguur Onderwijs .....	21
- Taalstimulatie en meertaligheid.....	22
4.1.1.3 Kinderopvang voor baby’s en peuters optimaliseren .....	22
4.2 Bilzen werkt outreachend om onderbescherming tegen te gaan.....	25
4.2.1 Acties .....	25
4.2.1.1 Outreach in samenwerking met partners Huis van het Kind – 3 jaar uitbouwen .....	25
- Minirechtenonderzoek (MRO) .....	25
4.2.1.2 Uitrollen van Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO).....	26
4.2.1.3 Inzetten van brugfiguur ‘buurtgerichte zorg’ (IN-Z).....	27
4.3 Bilzen investeert in het optimaliseren van werkingen om een kwalitatieve en toegankelijke dienst- en hulpverlening te kunnen garanderen.....	28

4.3.1 Acties .....	28
4.3.1.1 Vernieuwing intake team .....	28
4.3.1.2 Onthaalwerking optimaliseren .....	29
4.3.1.3 Optimaliseren LCO (Lokaal Cliënt Overleg) en multidisciplinair overleg.....	29
4.3.1.4 Verdere bekendmaking aanbod Sociaal Huis .....	30
4.3.1.5 Uitbouwen antenne Kwaliteit en interne processen .....	30
4.3.1.6 Toegankelijkheid en gehandicaptenbeleid verder installeren .....	31
4.4 Bilzen zet in op materiële hulpverlening .....	32
4.4.1 Acties .....	32
4.4.1.1 Oprichten netwerk van voedselbedelinginitiatieven .....	32
4.4.1.2 Afstemmen sociale kruidenier aanvullend op voedselbedeling .....	32
4.4.1.3 Toegankelijk maken van deeleconomie en circulaire economie .....	33
4.5 Bilzen voert een preventief beleid ter voorkoming van (meer) schulden. ....	35
4.5.1 Acties .....	35
4.5.1.1 Samenwerkingsverbanden van de erkende dienst schuldbemiddeling verbreden. ....	35
4.5.1.2 Aanbieden van preventief aanbod .....	36
4.5.1.3 Sensibilisering rond energie .....	36
4.5.1.4 BIZ Buddy's promoten .....	37
4.5.1.5 Bilzen zet in op kwaliteitsvol wonen .....	37
4.5.1.6 Fonds ter bestrijding van uithuiszetting bekendmaken .....	38
4.6 Bilzen garandeert een menswaardig bestaan .....	40
4.6.1 Acties .....	41
4.6.1.1 Aanvullende financiële steun vernieuwen .....	41
4.6.1.2 Rechtdetectie schakelmomenten uitwerken .....	41
4.6.1.3 Cabrioproject uitbouwen .....	42
4.7 Bilzen zet in op activering en sociale economie.....	43
4.7.1 Acties .....	43
4.7.1.1 Kansen in werkervaringstrajecten vergroten .....	43
4.7.1.2 Uitvoeren regierol Sociale economie .....	44
4.7.1.3 Uitbreiden systeem Wijk-werken.....	44
4.8 Bilzen motiveert het samen-leven. ....	46
4.8.1 Acties .....	46
4.8.1.1 Uitbreiden van buurtwerking .....	46
4.8.1.2 Jeugdwelzijnsoverleg inrichten .....	47
4.8.1.3 Voeren van een vernieuwend diversiteitsbeleid.....	48
4.9 Bilzen wil 'Vrije Tijd' voor iedereen.....	50

4.9.1 Acties .....	50
4.9.1.1 Lokaal netwerk voor vrijetijdsbesteding verder uitbouwen .....	50
4.9.1.2 UIT-pas implementeren.....	51
4.10 Bilzen gaat voor gepaste zorg voor iedereen.....	52
4.10.1 acties.....	52
4.10.1.1 aanbod activiteiten + ondersteunende diensten Lokaal Dienstencentrum De Wijzer uitbreiden .....	52
- Minder Mobielen Centrale (MMC).....	53
- Dorpsrestaurants.....	53
- Zitdag Sociaal Huis.....	54
- Warme Lijn .....	54
- Activiteitenaanbod 'LDC on Wheels' .....	54
- Minder Mobielen Centrale (MMC).....	55
- Dorpsrestaurants.....	55
- Mantelzorg .....	55
4.10.1.2 Gezondheidssessies & stuurgroep gezonde gemeente uitwerken .....	56
4.10.1.3 Eerstelijnszone ZOLim uitbouwen.....	56
- ELP65+ .....	58
- Interlokale preventiewerking gezondheid ZOLim .....	58
5. Evaluatie .....	59
6. Afkortingenlijst .....	60
7. Bibliografie.....	61

# 1. Inleiding

Volgens de definitie van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is het lokaal sociaal beleid een geheel van acties die lokale besturen en andere actoren ondernemen om alle inwoners van een gemeente toegang te geven tot de sociale grondrechten. Het gaat onder meer om het recht op sociale bijstand, arbeid, goede huisvesting en onderwijs.<sup>1</sup>

Op 3 maart 2004 kwam er een eerste decreet betreffende het lokaal sociaal beleid. Dit decreet verplichtte OCMW's en gemeenten om een gezamenlijk Lokaal Sociaal Beleidsplan op te maken, een eerste maal voor de periode 2006-2007, een tweede maal voor de periode 2008-2013. Zo is er voor Bilzen toen ook een uitgebreid plan opgemaakt. Dit heeft heel wat vernieuwingen met zich meegebracht.

Mede door de inkanteling van de OCMW's in de gemeentebesturen, kwam er op 8 februari 2018 een nieuw decreet Lokaal Sociaal Beleid. Hierin wordt het belang van een sterk lokaal sociaal beleid op lokaal niveau bevestigd en worden de lokale besturen nog meer gestimuleerd om de leiding te nemen. Concreet gaat het decreet lokaal sociaal beleid in op de volgende vier aspecten:

- Lokaal sociaal beleid als onderdeel van de meerjarenplanning van het lokaal bestuur
- Regie van de lokale sociale hulp- en dienstverlening
- Het bevorderen van een toegankelijke hulp- en dienstverlening en het aanpakken van onderbescherming, waaronder het realiseren van de functies en werkingsprincipes van een samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal
- Vermaatschappelijking van de lokale sociale hulp- en dienstverlening

In Bilzen is het lokaal sociaal beleid en armoedebestrijding een prioritaire doelstelling. Zo staan er in het meerjarenplan verschillende acties beschreven die inzetten op bovenstaande vier punten. Bilzen wil actief aan de slag gaan met deze doelstellingen en zo de strijd tegen armoede aangaan.

Zoals gezegd dateert het vorige lokaal sociaal beleidsplan alweer van de periode 2007 – 2013. Ondertussen zijn er heel wat zaken uit dit plan verwezenlijkt, maar botsen we opnieuw tegen een aantal uitdagingen aan. Zo zijn gezinsarmoede, trajectbegeleiding en schuldhulp hoekstenen waar we blijvend in moeten investeren. Daarnaast zijn er ook nieuwe tendensen te bemerken zoals het inzetten op vermaatschappelijking, de samenwerkingsverbanden met andere organisaties en gemeenten en overkoepelende initiatieven die gestimuleerd moeten worden, maar ook onze samenleving die steeds meer divers wordt. Deze tendensen zijn zowel lokaal als bovenlokaal voelbaar. Daarom willen we dan ook pro-actief inzetten op deze hoekstenen. Het actief werken aan armoede is een prioriteit voor het stadsbestuur van Bilzen. Dit is dan ook niet enkel werk voor de schepen van Welzijn of het Sociaal Huis, maar is een materie die transversaal over alle diensten heen aanwezig is.

---

<sup>1</sup> <https://www.departementwvg.be/lokaal-sociaal-beleid>

## 2. Korte inhoud

Het woord hoeksteen is al een aantal keer gevallen. Het lokaal sociaal beleid in Bilzen wordt gebouwd op een aantal hoekstenen. Deze hoekstenen zijn er gekomen vanuit noden die doorheen de tijd gesignaleerd zijn door Bilzenaren, maar ook door een steeds veranderende maatschappij waardoor nieuwe acties nodig zijn.

Wij onderscheiden 10 hoekstenen:

1. Bilzen gaat voor gelijke kansen voor ieder kind.
2. Bilzen werkt outreachend om onderbescherming tegen te gaan.
3. Bilzen investeert in het optimaliseren van werkingen om een kwalitatieve en toegankelijke dienst- en hulpverlening te kunnen garanderen.
4. Bilzen zet in op materiële hulpverlening.
5. Bilzen voert een preventief beleid ter voorkoming van (meer) schulden.
6. Bilzen garandeert een menswaardig bestaan.
7. Bilzen zet in op activering en sociale economie.
8. Bilzen motiveert het samen-leven.
9. Bilzen wil 'Vrije Tijd' voor iedereen.
10. Bilzen gaat voor 'eenvoudige' gepaste zorg voor iedereen.

Deze hoekstenen komen vanuit vaststellingen uit het werkveld en cijfermateriaal. Aan deze hoekstenen worden acties gekoppeld om op verder te bouwen.

Om het bredere kader te begrijpen en alles in een juiste context te plaatsen, wordt er eerst een omgevingsanalyse gegeven. Hierin wordt de Bilzerse bevolking onder de loep genomen, maar ook de samenstelling van de huishoudens.

Hierna worden de hoekstenen zelf verduidelijkt. Zo wordt er gekeken naar de huidige situatie en wat er tot op dit moment al was, om zo over te gaan naar de acties die gepland staan of al lopende zijn. Deze worden gesitueerd binnen Bilzen, er wordt beschreven hoe ze verwezenlijkt worden alsook wat de timing van de actie is en wat het te bereiken doel is.

Ten slotte wordt er iets dieper ingegaan op hoe dit plan geëvalueerd en bijgestuurd zal worden.



### 3. Omgevingsanalyse

Om te kunnen situeren over welke mensen we spreken in ons 'lokaal sociaal beleid', is het belangrijk om eerst een algemeen beeld van Bilzen te schetsen.

In een eerste deel gaan we de bevolking even onder de loep nemen. We bekijken het totaal aantal inwoners, de loop van de bevolking door geboorte, sterfte en migratie, en ten slotte de eigenschappen van de inwoners: leeftijd, geslacht, nationaliteit en herkomst. In een tweede deel bekijken we de huishoudens als geheel. Eerst wordt een overzicht gegeven van het totaal aantal huishoudens en de evolutie ervan. Daarna wordt ingegaan op de kenmerken van die huishoudens.

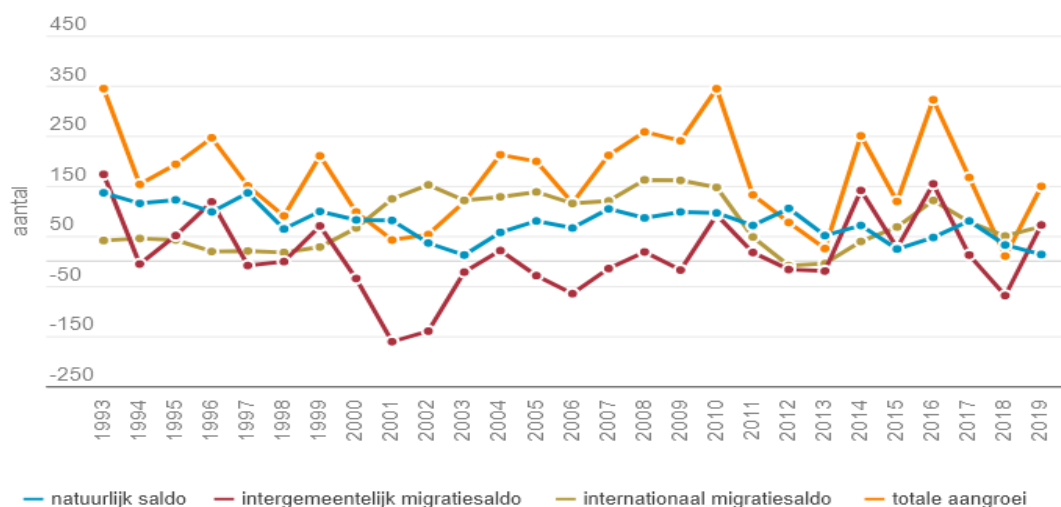
#### 3.1 Bevolking

In Bilzen wonen in totaal 32.477 mensen (2020).<sup>2</sup> Qua bevolkingsdichtheid wonen er 429 inwoners per km<sup>2</sup> in Bilzen. In Limburg bedraagt de bevolkingsdichtheid 364 inwoners per km<sup>2</sup>.

De bevolking fluctueert elk jaar door geboorte en sterfte. Het verschil tussen het aantal geboortes en het aantal sterftes wordt het natuurlijk saldo of de natuurlijke aangroei genoemd. In Bilzen werden 291 personen geboren en stierven 268 inwoners in 2020. Het natuurlijk saldo bedroeg dus 23.

Naast geboorte en sterfte, heeft ook migratie impact op de bevolkingsevolutie. Doorgaans is de impact daarvan groter. Iemand kan verhuizen naar of komen van een andere gemeente in België (intergemeentelijke migratie) of verhuizen naar of komen van het buitenland (internationale migratie). Het intergemeentelijk migratiesaldo van Bilzen is dan het aantal verhuizers naar Bilzen vanuit een andere Belgische gemeente verminderd met het aantal verhuizers vanuit Bilzen naar een andere Belgische gemeente. Dit saldo bedroeg in 2020 74. Dit wil zeggen dat er meer mensen instroomden vanuit de rest van België dan dat er vertrokken. Het internationaal migratiesaldo wordt op dezelfde manier berekend (migratie vanuit het buitenland naar Bilzen min migratie vanuit Bilzen naar het buitenland), en bedroeg in 2020 133.

De som van het natuurlijk, het intergemeentelijk en het internationaal migratiesaldo is de totale aangroei. In 2020 bedroeg deze bevolkingsgroei in Bilzen 230.



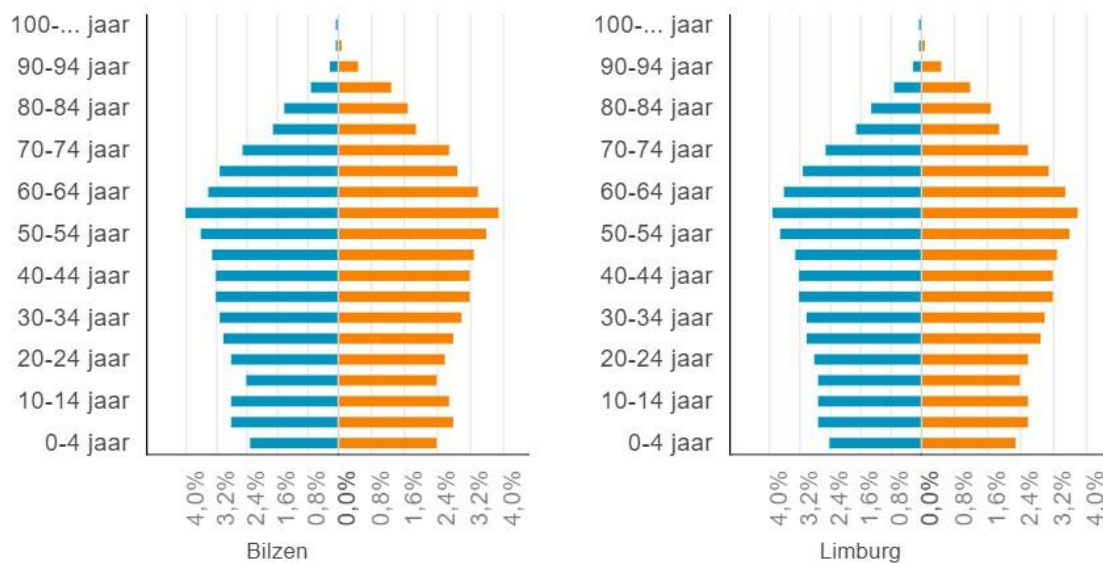
Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

<sup>2</sup> rijksregister, bevolkingscijfers per provincie en per gemeente op 31/12/2020

Wat niet opgenomen is in bovenvermelde cijfers, maar wel interessant is om te vermelden, zijn de migraties binnen de gemeente zelf. Dit wordt berekend aan de hand van de woonstabiliteit (hoeveel mensen hebben hetzelfde adres als het jaar ervoor). In Bilzen is dit 91,0%. Dat wil zeggen dat 9,0% van de inwoners verhuisd is in het laatste jaar. In Limburg is dat 8,6%.

### 3.1.1 Leeftijd en geslacht

In **Bilzen** is **18,6%** van de inwoners minderjarig en **20,8%** 65 jaar of meer. Het aandeel vrouwen bedraagt **50,5%**. In **Limburg** is **18,4%** minderjarig en **20,6%** 65 jaar of meer. Het aandeel vrouwen bedraagt er **50,1%**.<sup>3</sup>



■ man ■ vrouw

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

### 3.1.2 Nationaliteit en herkomst<sup>4</sup>

De diversiteit in Bilzen (personen van niet-Belgische herkomst) is de laatste 10 jaar met 5 procentpunt toegenomen. Dit volgt in grote lijnen het Vlaamse gemiddelde.

Herkomst	2009	2019
Belgische herkomst	26.035	25.733
Niet-Belgische herkomst*	4.698	6.617
<b>Totaal</b>	<b>30.733</b>	<b>32.350</b>

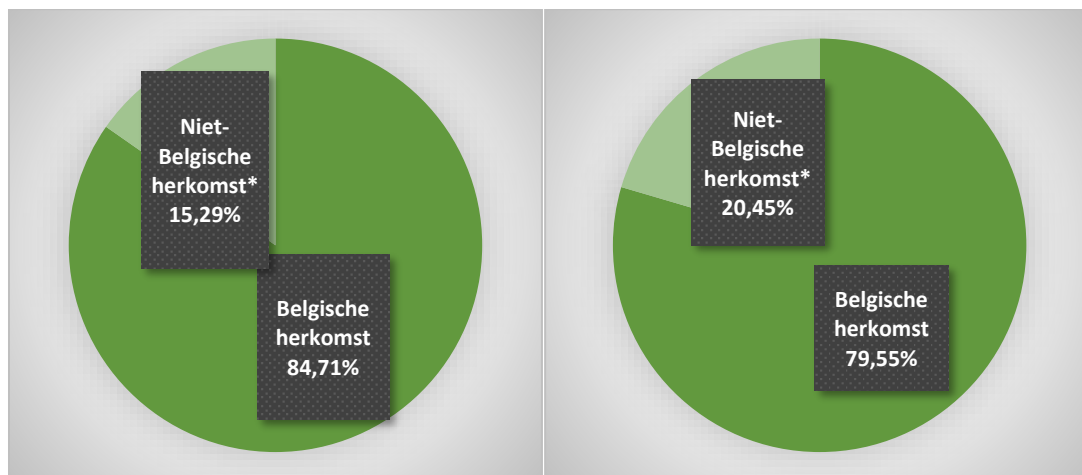
<sup>3</sup> Rapport bevolking en huishoudens, 2019, provincies.in.cijfers.be.

<sup>4</sup> Rijksregister, berekend door Diensten Data & Analyse van de Vlaamse provincies. Cijfers zijn online beschikbaar op provincies.incijfers.be.

<b>Conclusies</b>	
Toename bevolking	5%
Toename bevolking andere herkomst	41%
Toename bevolking Belgische herkomst	-1%

*\*Personen van niet-Belgische herkomst zijn alle inwoners:*

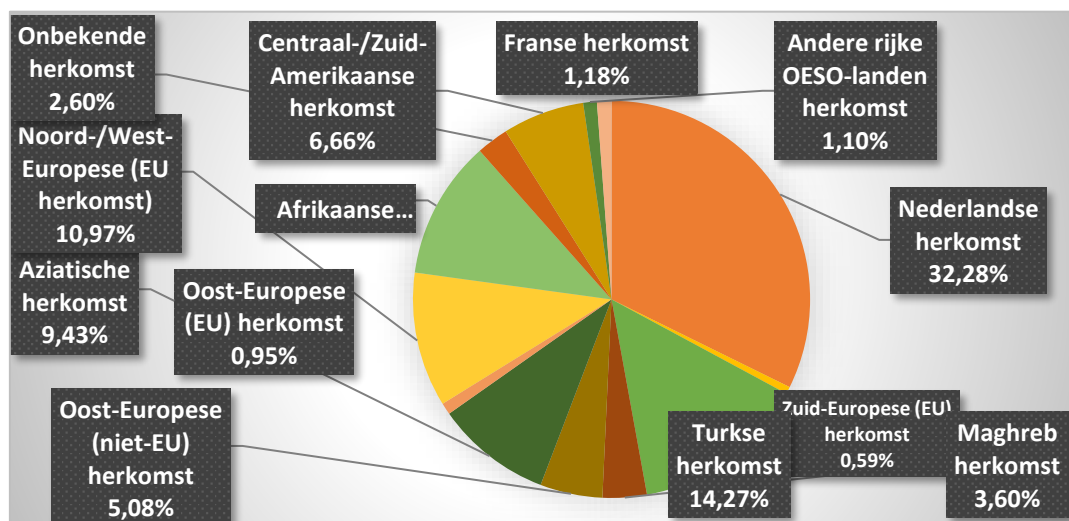
- met niet de Belgische nationaliteit
- met de Belgische nationaliteit, maar niet de Belgische nationaliteit bij geboorte
- met de Belgische nationaliteit bij geboorte, maar waarvan de nationaliteit bij geboorte van minstens één van de ouders niet-Belg was.



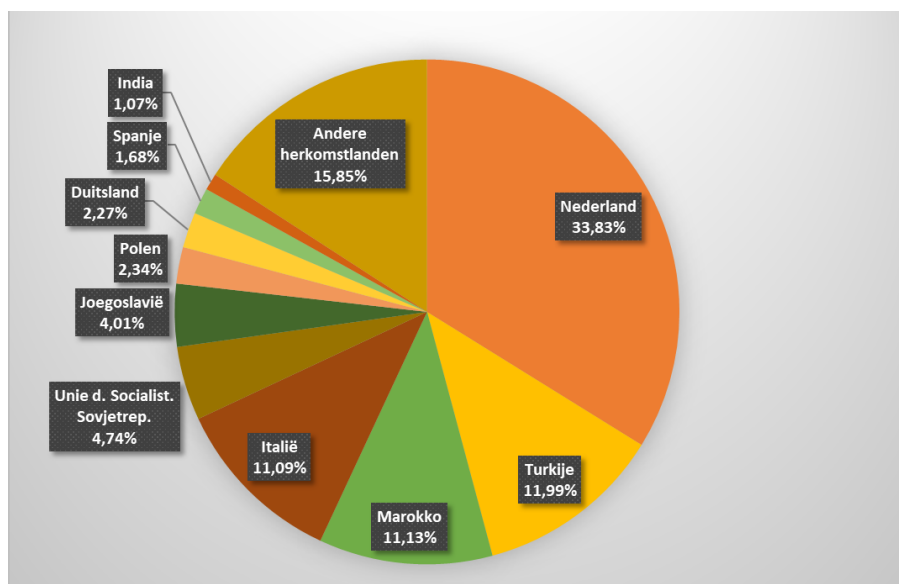
1/3de van de personen van niet-Belgische herkomst in Bilzen is van Nederlandse herkomst, gevolgd door Zuid-en Oost-Europese, Turkse en Maghrebijnse herkomst.

Groepen herkomstlanden	Aantal
Nederlandse herkomst	2.136
Zuid-Europese (EU) herkomst	39
Turkse herkomst	944
Maghreb herkomst	238
Oost-Europese (niet-EU) herkomst	336
Aziatische herkomst	624
Oost-Europese (EU) herkomst	63
Noord-/West-Europese (EU herkomst)	726
Afrikaanse herkomst	747
Onbekende herkomst	172
Centraal-/Zuid-Amerikaanse herkomst	441
Andere rijke OESO-landen herkomst	73
Franse herkomst	78
<b>Totaal</b>	<b>6.617</b>

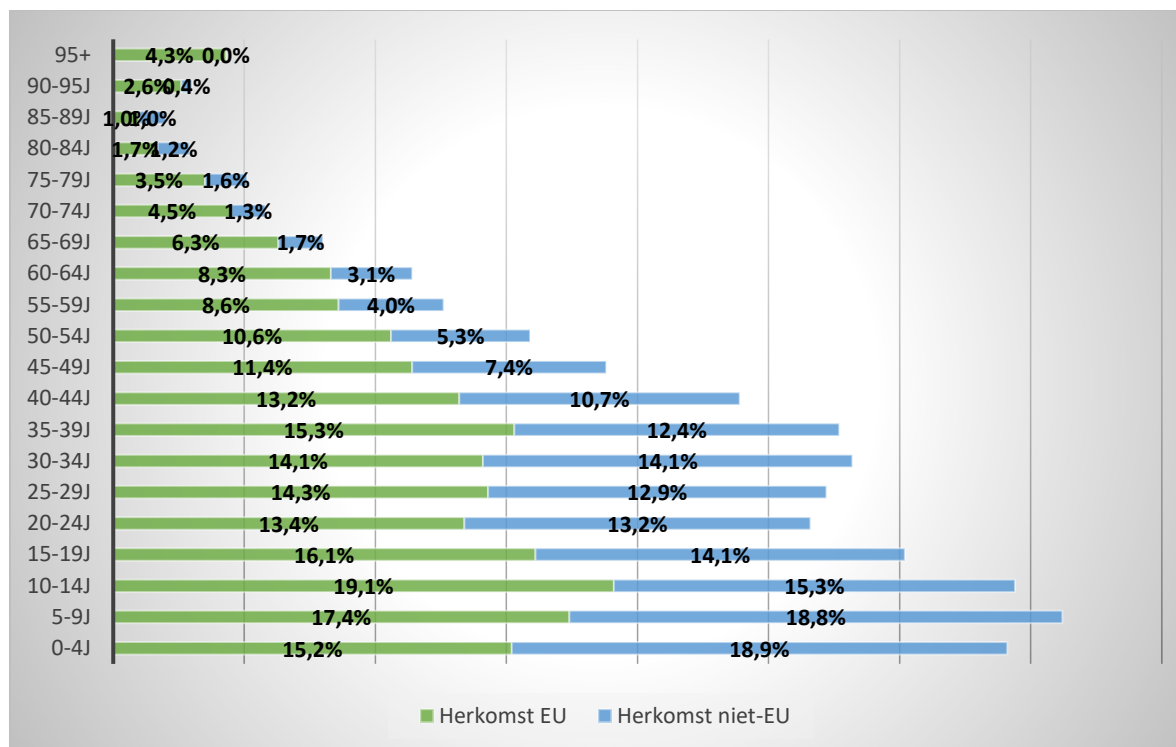
Opdeling groepen	
Zuid-Europese (EU) herkomst	Italië, Spanje, Griekenland, Portugal, Malta, Cyprus en Gibraltar
Noord-/West-Europese (EU) herkomst	Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Ierland, Finland, Denemarken, Luxemburg en Zweden
Oost-Europese (EU) herkomst	Polen, Bulgarije, Roemenië, Slovaakse Republiek, Hongarije, Tsjechische Republiek, Letland, Litouwen, Slovenië, Kroatië en Estland
Oost-Europese (niet-EU) herkomst	Rusland, Kosovo, Servië, Oekraïne, Albanië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Wit-Rusland, Moldavië en Montenegro
Maghreb herkomst	Marokko, Algerije, Tunesië, Libië en Mauritanië
Andere rijke OESO-landen herkomst	Canada, Verenigde Staten, Australië, Nieuw-Zeeland, IJsland, Zwitserland, Noorwegen, Zuid-Korea, Japan, Israël, Chili



In Bilzen wonen er personen uit 105 verschillende herkomstlanden.



Er bestaat vaak een samenhang tussen nationaliteit en herkomst, maar ook leeftijd en geslacht spelen een belangrijke rol. Zo zien we dat het aandeel inwoners van niet-Belgische herkomst doorgaans veel kleiner is bij oudere generaties, omdat grootschalige internationale migratie een relatief recent fenomeen is én internationale migranten vaak jong zijn.



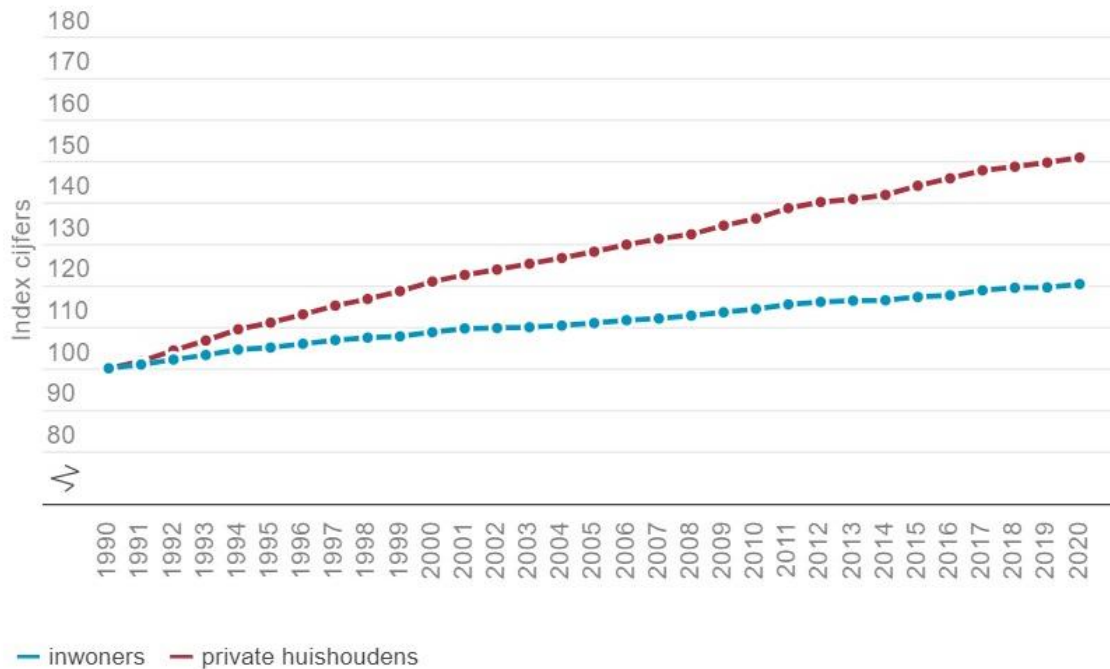
### 3.2 Huishoudens

Volgens de verwerking van het Rijksregister zijn er in Bilzen 13.525 private huishoudens. Daarnaast wonen 324 inwoners in collectieve huishoudens, zoals rusthuizen, instellingen, gevangenissen, enz.

28,3% van de huishoudens zijn een éénpersoonshuishouden. 20,5% van de huishoudens zijn meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind (als kind van de referentiepersoon van het gezin geregistreerd). 46% van de huishoudens bestaan uit meer dan 1 persoon, maar zonder minderjarige kinderen.

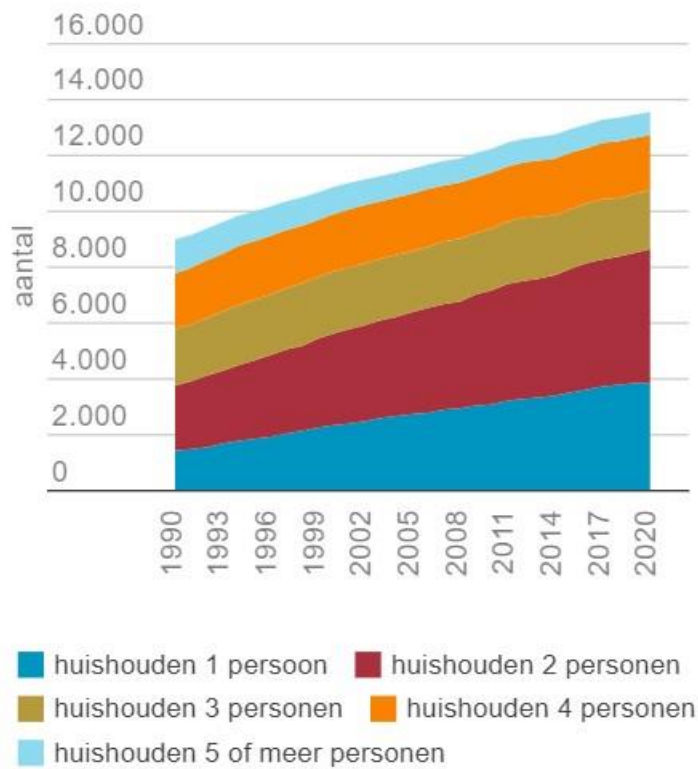
Cijfers op het niveau van huishoudens zijn onder meer nuttig bij vragen over woningen en woonvoorzieningen: een huishouden komt doorgaans overeen met een woning.

### Evolutie inwoners en huishoudens in Bilzen (1990-2020)



In Bilzen evolueerde de gemiddelde huishoudensgrootte van 2,98 in 1990 tot 2,38 in 2020. In Limburg bedraagt de gemiddelde huishoudensgrootte in 2020 2,37.

### Evolutie huishoudens in Bilzen , naar grootte (1990-2020)

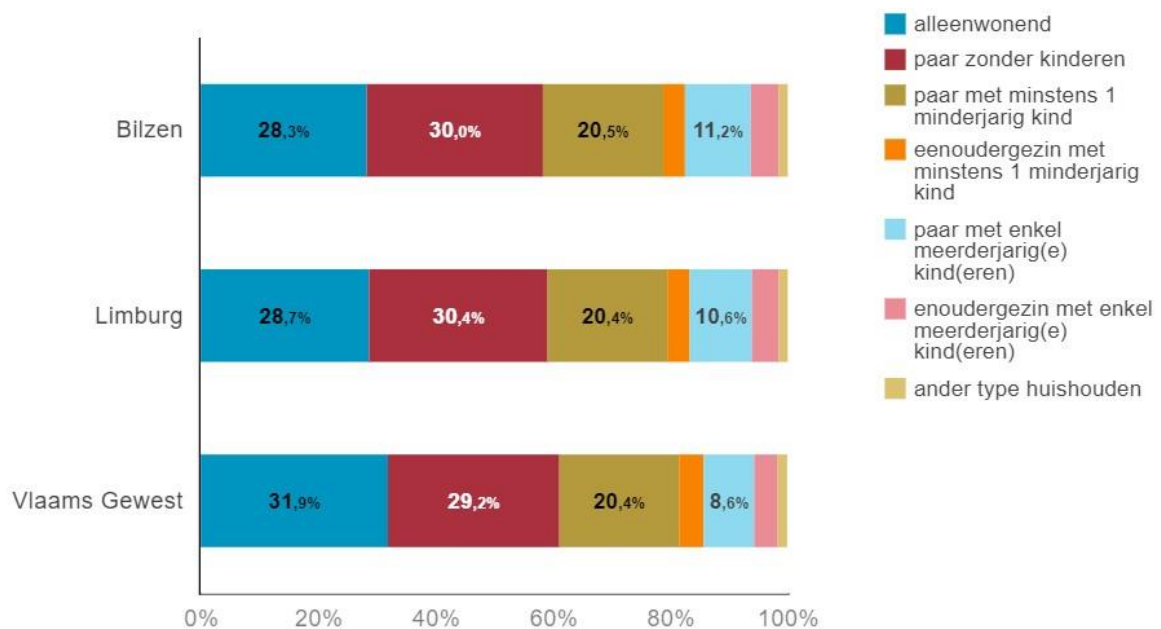


Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Huishoudens naar grootte, % t.o.v. totaal huishoudens (2020)

	Bilzen	Limburg	Vlaams Gewest
<b>1 persoon</b>	28,3	28,7	31,9
<b>2 personen</b>	35,4	35,6	34,4
<b>3 personen</b>	15,6	15,4	14,0
<b>4 personen</b>	14,5	14,0	13,1
<b>5 of meer personen</b>	6,2	6,3	6,5

Huishoudens naar type, % t.o.v. totaal huishoudens (2019)



### 3.3 Conclusie

Bilzen groeit nog elk jaar in inwonersaantal, maar de lokale samenleving wordt steeds meer divers. Zo zijn er wel 105 verschillende herkomstlanden te differentiëren en is deze toename vooral te bemerken in de groep jonger dan 19 jaar. Diversiteit is een speler die niet genegeerd kan worden op het veld en dan ook een plaats moet krijgen binnen verschillende hoekstenen. Verder bestaat een vijfde van de Bilzerse bevolking uit -18 jarigen, maar ook de 65 plussers nemen een vijfde van de bevolkingsgroep in. Het is dan ook niet meer dan logisch dat veel acties zich binnen deze groepen zullen uitrollen.

Als we kijken naar de huishoudens, valt het op dat de éénpersoonshuishoudens toenemen. Zo bestaat heden 28,3% van alle huishoudens uit één persoon. Dit zorgt voor een grotere druk op de woningmarkt, maar ook de kosten die een huishouden moet dragen, worden hier door één persoon opgevangen. Dit heeft allemaal een invloed op het armoederisico binnen Bilzen.

Vanuit cijfers van het Vlaams Gewest krijgen we hetzelfde signaal. Zo blijven verschillen in armoederisico naar geslacht en leeftijd beperkt. Het armoederisico lag in 2019 iets hoger bij ouderen, maar het verschil met de andere leeftijdsgroepen is sinds 2006 sterk afgenomen. Cijfers van 2020 naar achtergrondkenmerken zijn voor het Vlaamse Gewest nog niet beschikbaar.

Opgedeeld naar huishoudtype lag het armoederisico in 2019 in Vlaanderen het hoogst bij personen in eenoudergezinnen (26%). Bij eenpersoonshuishoudens (14%) en bij oudere koppels (14%) ligt het armoederisico eveneens iets hoger dan gemiddeld. In vergelijking met 2006 is het armoederisico gedaald bij koppels zonder kinderen. Bij eenoudergezinnen en koppels met 1 kind is er in dezelfde periode sprake van een stijging.

Naar activiteitenstatus is het hoogste armoederisico te vinden bij werklozen (37%) en niet-actieven (zonder gepensioneerden) (19%). Terwijl het armoederisico tussen 2006 en 2019 bij gepensioneerden is gedaald, is dat bij de eerder genoemde 2 groepen toegenomen. De grootste stijging deed zich voor bij werklozen.

Ten slotte lag het armoederisico in 2019 veel hoger bij huurders (22%) dan bij eigenaars (6%). Bij huurders is het armoederisico sinds 2006 toegenomen.<sup>5</sup>

Het is dan ook van groot belang dat er op verschillende domeinen tegelijk ingezet wordt. De veelheid aan acties die verder worden beschreven, vormen samen een fundament waarmee stad Bilzen wil inzetten in de strijd tegen armoede.

---

<sup>5</sup> <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/bevolking-onder-de-armoededrempel>



## 4. 10 hoekstenen

In de voorbije periode is er ongelooflijk veel inspanning geleverd om op alle noden en vragen in het sociaal landschap in te spelen, met wisselend succes.

Voor het beleidsplan 20-25 zijn er opnieuw een hele hoop ambitieuze acties uitgetekend waarmee we het welzijn van de burger willen vergroten en ervoor willen zorgen dat er voldaan wordt aan de grondrechten van elke burger. Om het overzicht te bewaren, zijn de voorgenomen acties gebundeld onder 10 hoekstenen. Zij vormen de basis van de hoeveelheid aan acties waarmee alle werknemers van het Sociaal Huis elke dag mee aan de slag gaan.

We bieden hier een kader op lange termijn, maar beschrijven in dit plan zeer concreet de eerste stappen die genomen zullen worden om deze acties tot een goed einde te brengen. Door de jaarlijkse evaluaties zullen deze stappen ook steeds worden aangevuld.

Volgende hoekstenen worden er gelegd:

1. Bilzen gaat voor gelijke kansen voor ieder kind.
2. Bilzen werkt outreachend om onderbescherming tegen te gaan.
3. Bilzen investeert in het optimaliseren van werkingen om een kwalitatieve en toegankelijke dienst- en hulpverlening te kunnen garanderen.
4. Bilzen zet in op materiële hulpverlening.
5. Bilzen voert een preventief beleid ter voorkoming van (meer) schulden.
6. Bilzen garandeert een menswaardig bestaan.
7. Bilzen zet in op activering en sociale economie.
8. Bilzen motiveert het samen-leven.
9. Bilzen wil 'Vrije Tijd' voor iedereen.
10. Bilzen gaat voor gepaste zorg voor iedereen.

Deze hoekstenen komen er niet zomaar. Zowel in het vorige plan, maar ook in het huidige beleid, de cijfers en de maatschappelijke tendensen bemerken we 'trends' waar we op inpikken. Bij elke hoeksteen wordt er dan ook vertrokken vanuit de huidige situatie waarbij er vaststellingen worden gedaan, op nationaal, Vlaams en lokaal niveau, om dan toe te lichten hoe dit concreet in Bilzen aangepakt zal worden.

Bij het uitschrijven en plannen van de acties is er geen rekening gehouden met de huidige covid-maatregelen. Deze zullen ongetwijfeld nog een invloed hebben op de uitwerking van sommige acties, die we nu nog niet kunnen voorspellen. Dit wordt in de evaluatie dan ook onder de aandacht gebracht.

## 4.1 Bilzen gaat voor gelijke kansen voor ieder kind

Kindarmoede is een fenomeen dat elk jaar toeneemt. Er bestaan verschillende cijfers en indicatoren om deze armoede te peilen, maar in België wordt er in het algemeen gekeken naar de kansarmoede-index van Kind en Gezin. Om de multi-aspectuele situatie in kaart te brengen heeft Kind en Gezin een eigen definitie over kansarmoede en registreert sinds 1995 of een kind in kansarmoede opgroeit of niet. De definitie omschrijft kansarmoede als volgt : Kansarmoede is een toestand waarbij mensen worden beknut in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaarde goederen, zoals onderwijs, arbeid, huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële.<sup>6</sup>

Maar hoe wordt nu bepaald of een kind in kansarmoede leeft? De regioteamleden van Kind en Gezin staan in voor het aanleveren van basisgegevens over kansarmoede. Hiertoe toetsen zij elk gezin met een geboorte aan zes vooropgestelde criteria: het maandinkomen van het gezin, de arbeidssituatie van de ouders, de opleiding van de ouders, de huisvesting, de ontwikkeling van de kinderen en de gezondheid. Deze zes criteria verwijzen naar zes domeinen waarop de leefomstandigheden van deze gezinnen zich onderscheiden van deze van vele andere gezinnen. Per criterium werd een ondergrens bepaald, die in combinatie met de andere criteria aangeeft of een gezin al dan niet leeft in kansarmoede. Wanneer de leefomstandigheden van een gezin bij drie of meer van deze zes criteria zich op of onder de ondergrens bevinden, dan wordt het gezin als levend in kansarmoede beschouwd. Kansarmoede heeft immers steeds betrekking op verschillende levensdomeinen. Wanneer een gezin aan twee of minder criteria beantwoordt, wordt het gezin normaliter niet als levend in kansarmoede beschouwd.

Als we de cijfers van Bilzen bekijken, bemerken we dat het cijfer elk jaar blijft stijgen, ondanks de vele inspanningen die al geleverd zijn.

	Kansarmoedecijfer <b>2019</b> (gemiddeld aantal 2017 tot 2019)	Kansarmoedecijfer <b>2018</b> (gemiddeld aantal 2016 tot 2018)	Kansarmoedecijfer <b>2017</b> (gemiddeld aantal 2015 tot 2017)	Kansarmoedecijfer <b>2016</b> (gemiddeld aantal 2014 tot 2016)
<b>Vlaams Gewest</b>	14,03%	14,05%	13,76%	12,82%
<b>Limburg</b>	14,3%	14,5%	14,2%	13,8%
<b>Bilzen</b>	16,94%	15,75%	14,98%	14,21%

<sup>6</sup> <https://www.kindengezin.be/img/kansarmoederegistratie-toelichting.pdf>

#### 4.1.1 Acties

Het huidige beleid rond kinderarmoede zet al volop in op het tegengaan van het stijgen van het cijfer, maar in de toekomst worden nog meer gerichte acties ondernomen om de kinderarmoede te bestrijden. In de werking rond kinderen en gezinnen gaat men steeds uit van het proportioneel universalisme. Dit vormt een basisprincipe waarbij een dienstverlening wordt uitgebouwd voor iedereen, die varieert in schaal en intensiteit. Hierdoor verminderen gezondheids- en welzijnsongelijkheden, die het gevolg zijn van sociale ongelijkheden. Een proportioneel universele dienstverlening steunt op een mensen- en kinderrechtenperspectief en vertrekt van de diversiteit in de samenleving en de verscheidenheid aan noden.<sup>7</sup>

Zo kunnen volgende acties worden onderscheiden:

##### *4.1.1.1 Uitbreiding aanbod gezinnen in Bilzen en Hoeselt*

###### - Aanbod Huis van het Kind

Alle vragen met betrekking tot opgroeien en opvoeden zijn welkom bij het Huis van het Kind. Elke vraag wordt opgenomen, hetzij via doorverwijzing naar het eigen aanbod, hetzij via doorverwijzing naar een partnerorganisatie.

###### Huidige situatie

Opvoedingsondersteuning is één van de basispijlers van de Huizen van het Kind. In Bilzen is er een uitgebreid aanbod met betrekking op opvoedingsondersteuning en ouderschap.

Ouders en opvoedingsverantwoordelijken van kinderen tussen 0 en 24 jaar kunnen gratis, vrijwillig en anoniem terecht voor pedagogisch advies in het Huis van het Kind. Voor de jongste doelgroep (0 tot 3j) gebeurt dit in samenwerking met de regioverpleegkundigen van Kind en Gezin (spreekuur opvoedingsondersteuning). De opvoedvragen die worden opgenomen door de consultants van de Opvoedingswinkel Zuid-Limburg situeren zich na de leeftijd van 2 jaar. Afgelopen jaar waren er bij de Opvoedingswinkel 175 adviesgesprekken. Deze gesprekken vinden plaats in het Huis van het Kind.

Daarnaast is er ook een ruim groepsaanbod in de vorm van infosessies, workshops... In 2019 waren er 22 groepsmomenten en werden hiermee 570 deelnemers bereikt. Qua grootte van de bereikte groep is er veel variatie tussen kleinschalige en grotere infoavonden, die een andere mate van interactiviteit mogelijk maken. Van deze 25 groepsmomenten waren er 9 volzet, hiermee is het duidelijk dat er met dit aanbod een zekere nood ingevuld wordt. Dit aanbod vindt afwisselend plaats in Bilzen en Hoeselt. Bijna alle activiteiten zijn gratis voor ouders. De behandelende thema's zijn zeer divers en gaan van positief opvoeden, EHBO, veerkracht en welbevinden naar ouder-kind activiteiten zoals yoga, vaders en vlechtjes, fietsinitiatie, ...

###### Periode 20-25

We blijven inzetten op een geïntegreerd gezinsbeleid vanuit het Huis van het Kind om zo tot een basisvoorziening uit te groeien. Hiervoor is er een samenhangend geheel van de verschillende levensdomeinen van de gezinnen en hun kinderen nodig. Daarom willen we inzetten op een nauwere

---

<sup>7</sup> <https://www.expoo.be/wat-is-proportioneel-universalisme>

samenwerking met de verschillende partners. In eerste instantie willen we de samenstelling van het samenwerkingsverband evalueren en nagaan of er nog andere partners kunnen worden betrokken. Hiermee starten we eind 2021.

#### - Kinderen met een bijzondere ontwikkeling (KMBO)

##### Huidige situatie

De voorbije 2 jaren is er met een aantal collega's vanuit Stad Bilzen (Cultuur, Sport, Jeugd en Toegankelijkheid) en een aantal netwerkpartners van Huis van het Kind de stedelijke werkgroep 'Kinderen met een Bijzondere Ontwikkeling' opgericht. Het Huis van het Kind is het algemeen meldpunt waar ouders met een KMBO terecht kunnen. Er werden eveneens een aantal acties vanuit deze werkgroep uitgewerkt namelijk ouderpraatgroep ASS, prikkelarm zwemmen, speelpleinwerking in samenwerking met Regenboog vzw.

##### Periode 20-25

Er worden nog een aantal nieuwe acties ontwikkeld en nog meer ingezet op het aanbieden van lokale ondersteuning aan deze gezinnen.

#### - Gezinswerkingen voor kwetsbare gezinnen

Een aantal partnerorganisaties richten zich specifiek op gezinnen met kinderen in een kwetsbare positie. Ze bieden elk gezin een divers en integraal ondersteuningstraject op maat, op basis van de noden van een specifiek gezin en vertrekkende vanuit laagdrempelige basiswerkingen. Ze starten zo vroeg mogelijk, maar werken naar continuïteit en een duurzame ondersteuning en rechtentoekenning ook na de leeftijd van 3 jaar. Het aanbod is een mix van gezinsondersteunende groepsactiviteiten op wekelijkse of maandelijkse basis, individuele, intensieve begeleiding van gezinnen, toeleiding of samenwerking met partnerorganisaties.

##### Huidige situatie

Kind en Taal biedt dit aanbod aan via de samenwerkingsovereenkomst met Stad Bilzen. Het KOALA team vanuit CKG Molenberg doet dit vanuit de erkenning Kind en Ouderactiviteiten voor Lokale Armoedebestrijding.

Kind en Taal gaat wekelijks op huisbezoek bij 23 gezinnen in Bilzen. De focus ligt op taalverwerving en ouder en kind interactie. Maandelijks is er een ouder- en kindactiviteit voor alle gezinnen met kinderen tot 3 jaar in Bilzen. Maandelijks is er een instapklasje voor deze gezinnen betrokken bij hun werking. De ouders hebben eveneens de kans om met de regioverpleegkundige van Kind en Gezin een gesprek te hebben omtrent opvoedingsondersteuning. Hiervan wordt veel gebruik gemaakt.

De KOALA medewerkers bieden tweemaal per week een ouder-en-kindactiviteit aan voor ouders met jonge kinderen (-3j) op twee speelplekken verspreid in Bilzen-Centrum. Zij fungeren als brugfiguur kinderopvang voor baby's en peuters. Tijdens schoolvakanties organiseren deze gezinswerkingen samen ouder en kind activiteiten. Vaak ook in samenwerking met Opvoedingswinkel en Kind en Gezin.

##### Periode 20-25

Jaarlijks wordt er in samenspraak met de verschillende partners de verschillende werkingen geëvalueerd en bijgestuurd.

## - Buddywerking voor kwetsbare gezinnen

### Huidige situatie

Sinds 2018 heeft het Sociaal Huis van Bilzen in samenwerking met CAW Limburg een buddywerking ten behoeve van erkende en subsidiair beschermde vluchtelingen opgestart. De buddy wordt ingezet op vraag van de maatschappelijk werker voor taken waar geen hulpverlenend handelen vereist is, maar waar ondersteuning in het dagelijks leven noodzakelijk is.

Momenteel zijn er in de eigen buddywerking 13 buddy's "afgestudeerd" waarvan er nog 8 actief inzetbaar zijn.

### Periode 20-25

Begin 2021 komt er een nieuwe oproep voor buddy' van anderstalige nieuwkomers. In samenwerking met het Agentschap voor Integratie en Inburgering organiseren we een vormingsmodule.

Daarnaast zal worden onderzocht of deze werking kan worden uitgebreid naar een bredere doelgroep.

## - Organisatie (gezins)evenementen

### Huidige situatie

Boekstart is een samenwerking tussen iedereen Leest, bibliotheken van Bilzen en Hoeselt, Kind en Gezin en Huis van het Kind. Er worden babypakketten verdeeld door het consultatiebureau en peuterpakketten kunnen worden afgehaald bij de bibliotheek. Jaarlijks organiseert het Huis van het Kind een boekenstartdag waar ouders met jonge lezertjes een workshop rond taalbeleving krijgen aangeboden.

Het MEGAproject (Mijn Eigen Goed Antwoord) is een lessenreeks die wordt aangeboden in het 5<sup>de</sup> en 6<sup>de</sup> leerjaar in samenwerking met de lokale politie. De focus ligt op de preventie van middelengebruik. Het Huis van het Kind organiseert het afsluitmoment voor de scholen van Bilzen en Hoeselt. Hierdoor bereiken we 300 kinderen.

### Periode 20-25

Sinds 2020 organiseert het Huis van het Kind samen met de dienst burgerzaken van Stad Bilzen de uitreiking van de geboortepremie. Tijdens een zondagvoormiddag was het plan om de jonge gezinnen te informeren en te animeren maar COVID 19 gooide roet in het eten. Gemiddeld zouden we hiermee een 120 gezinnen hebben bereikt. Dit wordt later terug opgenomen.

## - Pleegzorg

### Huidige situatie

Sinds 2017 is Bilzen een Pleegzorgstad. Jaarlijks is er een infoavond voor kandidaat-ouders, daarnaast wordt Pleegzorg Limburg betrokken bij activiteiten waarop zij hun werking kunnen promoten en neemt Stad Bilzen deel aan de jaarlijkse actie die aangereikt wordt door Pleegzorg Vlaanderen.

### Periode 20-25

Vanaf 2021 zal er een aanmoedigingspremie en vakantiewerkingstoelage aan alle pleegzorggezinnen worden gegeven. Er zal ook een jaarlijks dankmoment worden georganiseerd.

#### 4.1.1.2 Inzetten op Onderwijs

##### - “Kansrijk onderwijs”

De onderwijssetting is één van de grootste vindplaatsen voor kinderen, jongeren en ouders. Het Huis van het Kind speelt een grote rol in het nog meer verbinden van onderwijs met andere levensdomeinen.

##### Huidige situatie

De verschillende gezinswerkingen zetten sterk in op het attent maken van kwetsbare ouders van het belang van kleuterparticipatie. Dit gebeurt door hen te begeleiden in de zoektocht naar een school. Zo geeft Huis van het Kind informatie over hoe aanmelden voor een school in Bilzen (kleuter-, basis- en secundair onderwijs) en organiseren ze samen met bibliotheek Bilzen en Opvoedingswinkel Zuid-Limburg ouder- en kindactiviteiten voor instappende kleuters. Daarnaast voeren ze ook de bevraging uit over niet schoolgaande vijfjarigen. Ouders worden gecontacteerd en er wordt een vragenlijst ingevuld voor AgODi.

In 2017 werd het Charter “KansRijk Onderwijs” samen met alle scholen in Bilzen, over alle onderwijsnetten heen opgesteld. In dit tienstapenprogramma geven de scholen hun engagement om neen te zeggen tegen kansarmoede op hun school. Hieruit kwam onder andere het Lerend Netwerk KansRijk Onderwijs waarin thematische onderwerpen worden behandeld zoals bijvoorbeeld onbetaalde facturen, ouderparticipatie, ... maar ook goede praktijkvoorbeelden worden uitgewisseld. Hierbij zijn ook lokale actoren vanuit het welzijnslandschap en onderwijs betrokken.

Er wordt samengewerkt met de scholen rond het thema meertaligheid en taalstimulering door het aanbod Instapje + aan te bieden. Dit zijn maandelijkse ouder- en kindactiviteiten op school samen met de leerkracht om de ouderparticipatie te stimuleren. Er is een nauwe samenwerking met de scholen bij de toeleiding naar het jaarlijks taalbad. In de zomermaanden worden er gedurende één week 30 kinderen (6-12j) uit taalarme gezinnen samengebracht om op een speelse manier rond taalverwerving te werken. Dit is in samenwerking met Kind en Taal, brugfiguur Onderwijs en de jeugdwelzijnswerkers van Stad Bilzen.

##### Periode 20-25

In 2021 gaat er nog meer worden ingezet op het lerend netwerk. Dit groeit voort uit de stuurgroep van de brugfiguur onderwijs.

##### - Brugfiguur Onderwijs

##### Huidige situatie

In de periode 2018-2020 hebben OCMW Bilzen en OCMW Diepenbeek samen de projectaanvraag “Gezinsarmoede efficiënt en effectief bestrijden” ingediend. Er werd gekozen om een brugfiguur onderwijs aan te stellen en te verbinden aan drie geselecteerde scholen met de meeste indicatorleerlingen. De brugfiguur is tewerkgesteld bij het OCMW van Bilzen maar is actief op verschillende terreinen (geselecteerde scholen, OCMW’s, huisbezoeken,...). Deze scholen en lokale actoren ervaren het project als een meerwaarde. Door de bundeling van krachten kan worden ingespeeld op problemen die de expertise van afzonderlijke diensten en/of scholen overstijgen. De samenwerking met OCMW Diepenbeek is goed verlopen.

## Periode 20-25

Voor de komende periode wordt er vanuit het Bilzerse beleid gekozen om enkel in te zetten op de Bilzerse scholen.

Wanneer een school gebruik wil maken van de brugfiguur zal dit in co-eigenaarschap gebeuren. Er wordt een engagementsverklaring ondertekend. Er zal een school- en buurtanalyse worden opgemaakt aan de hand van bevestigingen, kennismakingsgesprekken, ed. Deze brengt in kaart welke maatregelen al genomen zijn of in de toekomst genomen kunnen worden. Daarnaast wordt er per schooljaar een actieplan opgemaakt. Deelname aan het lerend netwerk KansRijk Onderwijs is een evidentie. Wanneer blijkt dat een school onvoldoende engagement toont, zal dit leiden tot het stopzetten van het traject binnen deze school.

Daarnaast zullen we binnen het lerend netwerk KansRijk Onderwijs zowel onderwijspartners als partners uit het lokale hulpverleningsveld betrekken en ook vanuit dit netwerk collectieve acties uitrollen. Dit netwerk geeft ons de kans om beleidsignalen te beluisteren en mogelijk om te zetten naar acties.

Eveneens de toeleiding naar vrije tijd, kinderopvang en andere werkingen is een belangrijke rol die de brugfiguur opneemt. Samenwerken met stedelijke diensten zoals jeugddienst, jeugdwelzijnswerkers, opvoedingswinkel, Kind en Taal,... is een logisch gevolg.

### - Taalstimulatie en meertaligheid

#### Huidige situatie

In de zomer van 2020 werd er voor de vijfde maal een taalbad georganiseerd. Tegelijkertijd is er op vraag van het kabinet van Onderwijs door het lokaal bestuur ook een zomerschool georganiseerd. Beide werkingen waren een groot succes met een bereik van meer dan 120 kinderen.

## Periode 20-25

Naar 2021 toe is er nu de vraag om beide initiatieven verder te zetten en deze werkingen met mekaar te verbinden.

### *4.1.1.3 Kinderopvang voor baby's en peuters optimaliseren*

Het lokaal bestuur heeft vanuit de regierol belangrijke inbreng bij de ontwikkeling van het lokaal kinderopvangaanbod. We erkennen het Lokaal Overleg Kinderopvang, waarin kinderopvanginitiatieven en gebruikers advies geven over kinderopvang in onze Stad en dienen als een belangrijke partner in de verdere ontwikkeling van het lokaal kinderopvangbeleid.

## Periode 20-25

De Vlaamse overheid heeft voor de periode 20-24 een meerjarenprogrammatie voor nieuwe plaatsen inkomenstarief opgemaakt. Men wil evolueren naar een systeem waarbij het lokaal bestuur vanuit haar lokale regierol kan aantonen wat de exacte nood is aan bijkomende opvangplaatsen in hun stad/gemeente. Dit gebeurt op basis van gegevens van het Lokaal Loket Kinderopvang. Voor Bilzen zijn er 16 bijkomende inkomens gerelateerde plaatsen voorbehouden.

#### 4.1.1.4 oprichten Lokaal Loket Kinderopvang

##### Huidige situatie

Het huidige opvangaanbod van baby's en peuters lijkt momenteel ontoereikend gezien er op regelmatige basis wachtlijsten ontstaan. Vanuit het Lokaal bestuur is er het engagement om de komende jaren sterk in te zetten om dit aanbod te differentiëren en door intense samenwerking met de bestaande werkingen van kinderopvanginitiatieven dit te verbeteren en mogelijks uit te breiden.

##### Periode 20-25

Begin 2021 start Bilzen met een Lokaal Loket Kinderopvang met één centraal loket in het Huis van het Kind. Het is niet enkel een neutraal informatie- en ondersteuningspunt maar ook een centraal registratiepunt voor alle vragen over de opvang van baby's en peuters in Bilzen. Het lokaal loket werkt samen met alle kinderopvangvoorzieningen van gezins- en groepsopvang voor baby's en peuters en tal van toeleiders. Het doel is om de gezinnen die kinderopvang zoeken zo efficiënt mogelijk te informeren en te ondersteunen bij deze zoektocht en zelf zicht te krijgen op de vragen en voorkeur van gezinnen voor kinderopvang. Het loket kinderopvang heeft hierbij bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen via de intensieve samenwerking met toeleiders zoals het OCMW, VDAB, Kind en Gezin, Agentschap Inburgering en Integratie. Door de digitale registratie van de aanvragen is het mogelijk om cijfers te verzamelen over het aanbod, de nood en het gebruik van kinderopvang op lokaal niveau. Deze cijfers worden ook jaarlijks overgemaakt aan Kind en Gezin.

#### 4.1.1.5 Organiseren van de buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten

##### Huidige situatie

Op 3 mei 2019 werd het decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten" goedgekeurd. Het decreet treedt op 1 januari 2021 in werking en start met een overgangsperiode van 6 jaar. Dit decreet geeft een bijzondere aandacht aan kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Zo zorgt het voor een verbinding tussen schooltijd en vrije tijd door een rijk aanbod van leuke prikkels aan te bieden voor elk kind, en biedt zo de mogelijkheid tot maximale kansenontwikkeling. Dit wordt gerealiseerd voor alle kinderen door een samenwerking tussen relevante actoren zoals de naschoolse kinderopvang, onderwijs, Sociaal Huis – Huis van het Kind, stedelijke diensten jeugd, cultuur, sport, deeltijds kunstonderwijs, ... Deze samenwerkingspartners gaan aan de slag om op regelmatige basis activiteiten voor kinderen aan te bieden, al dan niet betalend.

##### Periode 20-25

Eerste stap is het creëren van intern draagvlak. Zo gaat het decreet worden toegelicht aan het college van burgemeester en schepenen, het MAT, afdelings- en diensthouders, onderwijsnetten...

Daarnaast wordt een interne werkgroep opgericht met afvaardiging uit de jeugddienst, cultuurdienst, bibliotheek, Huis van het Kind, Sociaal Huis, het deeltijds kustonderwijs,...

De tweede stap is de samenstelling en het werkprogramma van de interne stuurgroep vastleggen.

Bij de derde stap gaan de medewerkers van het lokaal loket kinderopvang de huidige lokale situatie in kaart brengen door onder andere kwantitatieve gegevens op te lijsten (aantal basisscholen, aantal



buitenschoolse opvanginitiatieven, ...) maar ook door de stand van zaken bij naburige gemeenten te bevragen.

Stap vier betreft het opmaken van een ontwerp-visie over de buitenschoolse kinderopvang en de afstemming met de buitenschoolse activiteiten.

Als laatste stap wordt een overzicht opgemaakt van de mogelijk interne en externe organisaties, netwerken, personen,... die kunnen bijdragen aan de realisatie van het decreet.

#### *4.1.1.6 uitbreiden van 1 gezin, 1 plan*

Eén gezin, Eén plan (1G,1P) betekent een versterking van de jeugdhulp in Vlaanderen en Brussel. Onder jeugdhulp verstaan we zowel de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (bijvoorbeeld JAC, CLB,...), als de niet rechtstreekse toegankelijke jeugdhulp (bijvoorbeeld instellingen VAPH, CKG,...).

Nadat in 2018 en 2019 vijftien samenwerkingsverbanden startten die iets meer dan de helft van Vlaanderen bestrijken voor een nabije jeugdhulpverlening, zal tegen het voorjaar 2021 in elke eerstelijnszone in Vlaanderen een aanspreekbaar 1G,1P-team actief zijn dat laagdrempelig en gecoördineerd jeugdhulpvragen opneemt. De teams bundelen alle relevante expertises en werken vanuit multidisciplinair perspectief. Het gezin en zijn netwerk staat centraal. Iedereen die beroep doet op de jeugdhulp zal sneller en flexibeler worden ondersteund.

Bilzen behoort tot de ELZ ZOLim en samen met de eerstelijnszones Maasland en Kemp & Duin vormen we een werkingsgebied.

Vanuit Bilzen is het Huis van het Kind de partner die zowel in de stuurgroep als in de werkgroep Brede Instap (CLB, CAW, Kind en Gezin, Huis van het Kind, JAC, ...) heeft meegewerkt aan het dossier dat eind november 2020 is ingediend.

Het vorige samenwerkingsverband van ELZ Maasland is grotendeels behouden, met hier en daar een ander accent of het bijschaven van een knelpunt, gezien het succes dat de voorbije twee jaren is geboekt in de regio. Het is zeker een pluspunt dat een aantal ervaringsdeskundigen in de armoede hebben meegeschreven en hierdoor de gezinnen in kansarmoede een volwaardige stem hebben gekregen.

Bilzen behoort tot het ELZ ZOLim en samen met de eerstelijnszones Maasland en Kemp & Duin vormen we een werkingsgebied.

#### Periode 20-25

In de loop van 2021 zal het regioteam 1G, 1P de werking verder uitrollen over de betrokken lokale besturen die onder ELZ ZOLim vallen.

## 4.2 Bilzen werkt outreachend om onderbescherming tegen te gaan

In de huidige samenleving, gekenmerkt door een sterke individualisering, verliezen steeds meer individuen en groepen de positieve link met de samenleving. Welzijnsorganisaties geven aan dat zij bepaalde groepen mensen moeilijk of zelfs helemaal niet bereiken. Deze mensen krijgen dan de stempel 'maatschappelijk kwetsbaar' of 'sociaal uitgesloten' opgeplakt maar ook begrippen als zorgvermijders, afhakers en outsiders worden meer en meer gehanteerd. Zo wil Bilzen haar aanbod beter afstemmen op de specifieke noden van die kwetsbare groepen. Er wordt geprobeerd de werking en het hulpaanbod buiten de muren van de organisatie te brengen. Het 'outreachend werken', in de leefwereld van cliënten of op plaatsen waar zij vertoeven, is dan ook bezig aan een opmars.

Maar wat is dat nu precies? Outreachend werken is een werkwijze die uitgaat van een actieve benadering en gericht is op het bevorderen van welzijn. De maatschappelijk werker vertrekt vanuit de participatieve basishouding en richt zich op personen in maatschappelijk kwetsbare situaties, die niet of ontoereikend worden bereikt door het huidige dienst-, hulp- en zorgverleningsaanbod. Dit door zich te begeven in hun leefwereld met erkenning van de daar geldende waarden en normen. Met outreachend werken streeft men naar een wederzijdse afstemming tussen de doelgroep, haar netwerk, het maatschappelijk aanbod en de ruimere samenleving<sup>8</sup>

De huidige maatschappij wordt steeds meer geconfronteerd met complexe problemen waarvoor geen eenvoudige oplossingen bestaan. Binnen het Sociaal Huis van Bilzen wordt dit eveneens opgemerkt. Daarnaast voelen de maatschappelijk werkers aan dat er sommige inwoners in Bilzen momenteel nog niet worden bereikt, of de stap naar het Sociaal Huis niet durven te zetten. Dit is in lijn met de nationale bevindingen.

### 4.2.1 Acties

Specifiek rond het outreachend werken, zijn er een aantal projecten lopende in Bilzen. Aangezien dit een andere manier van werken vraagt, is er een traject dat doorlopen moet worden om zowel de werk- als denkwijze te veranderen.

#### 4.2.1.1 Outreach in samenwerking met partners Huis van het Kind – 3 jaar uitbouwen

Werken met gezinnen met een lage werkintensiteit werd niet door één bepaalde dienst binnen het sociaal huis opgenomen. Hier wordt verandering in gebracht door vanuit het OCMW net deze gezinnen pro-actief en outreachend te benaderen. Een van de methodieken die wordt toegepast binnen hun werken, is het minirechtenonderzoek.

#### - Minirechtenonderzoek (MRO)

##### Huidige situatie

Een verwijzing van gezinnen naar het Sociaal Huis gebeurt door de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Een maatschappelijk werker zal een rechtenonderzoek uitvoeren aan huis of op locatie. Er zijn minstens 3 contactmomenten. Doorheen dit traject zullen er zoveel mogelijk rechten van elk gezin worden uitgeput. Gezinnen worden doorverwezen naar de juiste organisaties en krijgen ondersteuning

---

<sup>8</sup> J. De Maeyer, C. Dewaele & S. Beelen, "Outreachend werken, praktijk kader in ontwikkeling.", *POW Alert*, jg. 38, nr.5, december 2012, p. 38.

waar nodig. Alle tips worden op maat van elk gezin in een rechtenrapport gebundeld en aan hen overhandigd.

Als het gezin recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming dan zal het een bon van 50€ ontvangen (met een maximum van 2 bonnen per gezin) om aankopen te doen in de sociale kruidenier Bieskruid en/of tweedehandswinkel voor kinderkleding en speelgoed Biesotiekje. Deze bon zal tijdens het tweede contactmoment worden overhandigd aan het gezin door de maatschappelijk werker van het Sociaal Huis.

In de tweede helft van 2019 werden er op deze manier 23 dossiers behandeld. 2020 is geen goede weerspiegeling van de werking aangezien er door de corona-maatregelen geen doorverwijzingen meer gedaan zijn door Kind en Gezin.

#### Periode 20-25

De komende periode zetten we nog meer in op de tandemwerking met de lokale teams Kind en Gezin. We bundelen onze krachten, met respect voor mekaars expertise en kunnen zo het MRO inzetten om gezinnen met jonge kinderen vanaf het prille ouderschap te ondersteunen. Een flyer van het MRO zal worden opgemaakt om de tandemwerking OCMW – Kind en Gezin duidelijker te maken naar de ouders toe.

#### *4.2.1.2 Uitrollen van Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO)*

##### Huidige situatie:

Het geïntegreerd breed onthaal (GBO) is een samenwerkingsverband tussen minimaal het OCMW, het centrum voor algemeen welzijnswerk (CAW) en de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen (DMW). Deze samenwerking is gericht op twee belangrijke doelstellingen: het realiseren van een toegankelijke sociale hulp- en dienstverlening, en het tegengaan van onderbescherming. Vanuit het decreet lokaal sociaal beleid hebben de lokale besturen de regierol over het GBO.

Betreffende de projectoproep GBO LSB – 2019 diende de regio Bilzen – Hoeselt een gezamenlijke projectaanvraag in en deze werd goedgekeurd. In deze projectaanvraag richten we ons op de doelgroep kwetsbare zwangere vrouwen en gezinnen met kindjes tot 3 jaar. (cfr. Kansarmoedeindex)

In kader van de uitrolling van deze GBO-functie onder regie van het lokaal sociaal beleid werd in augustus 2019, met de ontvangen subsidietoekenning, een GBO-procescoach aangeworven voor de eerstelijnszone Zuidoost-Limburg en werden de kernpartners samengebracht. Zo werd er op structureel niveau een stuurgroep en op operationeel niveau een werkgroep GBO gevormd. Dit regionaal team GBO houdt zich actief bezig met het ontwikkelen, ondersteunen, begeleiden, coördineren, evalueren, terugkoppelen, ect. van alle stappen die gekaderd en uitgevoerd zullen worden onder de uitbouw van een geïntegreerd breed onthaal binnen ELZ ZOLim.

In 2019 werd gefocust op het uitwerken van een actieplan en het vormen van het kader waarbinnen het GBO zou kunnen werken. Daarnaast werd er ook het drempelmetertraject uitgerold om zo gericht tot acties te komen waarin alle actoren zich konden vinden.

### Periode 20-25:

Voor de periode 2020-2025 werd eveneens een projectaanvraag gedaan, waarbij het project van Bilzen-Hoeselt geselecteerd werd voor de subsidies. Samen met regio Tongeren-Riemst gaan we zo ons bestaande project dat lopende was, verder uitrollen.

Najaar 2020 werd ingezet op casuoverleg en intervisiemomenten tussen de verschillende kernpartners, om zo de meerwaarde van het GBO te leren kennen.

In het voorjaar van 2021 gaan we concreet starten met wisselstages tussen de betrokken actoren zodat de basisedewerkers elkaars werking kunnen leren kennen.

Bij verschillende deelnemers van het GBO zijn er hervormingen van de onthaalwerking bezig en hier gaat de GBO-ondersteuner ook een rol spelen om ervoor te zorgen dat de twee basisprincipes van het GBO mee in de onthaalwerking opgenomen zullen worden. Dit is een taak waar de GBO-ondersteuner ten allen tijde over waakt.

In het outreachende deel van het GBO is er een hervorming van het minirechtenonderzoek bezig, maar wordt ook gekeken hoe de andere gemeenten deze manier van werken bij hen geïmplementeerd krijgen.

#### *4.2.1.3 Inzetten van brugfiguur 'buurtgerichte zorg' (IN-Z)*

### Huidige situatie

Op 12 juni 2017 werd er een start gegeven aan de intense samenwerking tussen IN-Z en het stadsbestuur. Een voltijdse doelgroepwerknemer in kader van de lokale diensteneconomie geeft sindsdien invulling aan de functie van 'brugfiguur buurtgerichte zorg'. Haar kernopdracht bestaat erin om personen met een psychische kwetsbaarheid, personen die in sociaal isolement leven en/of personen die kampen met een verdoken armoedeproblematiek toe te leiden naar verschillende lokale welzijnsinitiatieven op Bilzers grondgebied. Ze realiseert dit door mee te draaien binnen de projectmatige werkingen van het lokaal dienstencentrum 'De Wijzer', het Inloophuis 'De Compagnie', beschut wonen 'De Overstap' en het Sociaal Huis Bilzen. Vanuit een brede kijk/vogelperspectief slaagt ze erin om zo verbindingen te maken tussen deze initiatieven ten behoeve van individuele deelnemers en/of cliënten (d.m.v. gerichte toeleidingen en doorverwijzingen).

### Periode 20-25

Gezien het een variabele invulling betreft, worden er jaarlijks in samenspraak met IN-Z een aantal concrete doelstellingen en acties geformuleerd die een evenwichtige uitvoering van de omschreven opdrachten mogelijk moeten maken.

De 'brugfiguur buurtgerichte zorg' tracht op een outreachende wijze om meer burgers te bereiken en toe te leiden. Dit door enerzijds intenser te participeren binnen de bestaande initiatieven en anderzijds de insteek te maken naar nieuwe welzijnsinitiatieven die zich vanuit hun werkingsprincipes dagdagelijks inzetten voor de hierboven beschreven doelgroep (o.a. Bilzerse armoedeverenigingen, buurtwerking op wijkniveau, lokaal sociaal netwerk dorpskernen etc.). Potentiële probleemsituaties worden zo proactief en in een beginstadium aangepakt.

## 4.3 Bilzen investeert in het optimaliseren van werkingen om een kwalitatieve en toegankelijke dienst- en hulpverlening te kunnen garanderen.

De afgelopen jaren zijn er heel wat veranderingen geweest bij de lokale besturen. Zo is er in de eerste plaats de inkanteling van het OCMW in het gemeentebestuur. Hierdoor zijn de doelstellingen in de BBC ook meer op elkaar afgestemd en kan er meer transversaal worden gewerkt. In Bilzen heeft men ook nog een hervorming van het Sociaal Huis doorgevoerd met het nieuwe organisatiemodel. Deze verdeelt de taken onder clusters en zorgt voor een duidelijk aanspreekpunt.

We werken tevens met een back-office die zich ontfermt over het hele spectrum van administratieve taken ter ondersteuning van alle diensten. Zij voeren essentieel werk uit dat ervoor zorgt dat de dienstverlening zo vlot mogelijk verloopt.

### 4.3.1 Acties

#### 4.3.1.1 Vernieuwing intake team

##### Huidige situatie

Tot voor kort werden vragen rond pensioenen, aanvraag IVT, parkeerkaart, stookolietoelage, mantelzorgpremie en ondersteuning thuiszorg naar het zorgloket verwezen, terwijl vragen rond financiële tussenkomsten, psychosociale hulpverlening, administratieve ondersteuning etc behandeld werden door het team individuele hulpverlening.

##### Periode 20-25

Vanaf het najaar 2020 wordt er gekozen om al deze vragen centraal via één toegangspoort te laten binnenkomen bij het intake team.

Dit intake team staat in voor de vraagverheldering en het aanbieden en/of opstarten van de eerste hulp. Hulpvragen die in enkele contacten kunnen worden afgehandeld, zullen door dit team worden opgenomen. De intaker zal dan vanuit het breed werkveld en in het licht van het GBO (CAW, DMW en Sociaal Huis en andere externe diensten) doorverwijzen naar de meest passende hulpverlening. Het is dan ook de uitdaging om zo laagdrempelig en efficiënt mogelijk tot de juiste hulpverlening te komen.

Dit duidelijk onderscheid tussen intake en langdurige hulpverlening moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van beide verhoogt. Zo komt er meer ruimte vrij voor de begeleiding en opvolging van trajecten op vlak van activering, wonen en zelfredzaamheid.

Om ervoor te zorgen dat de nieuwe werking van het intake team optimaal kan verlopen, wordt er ingezet op opleiding en methodische kaders rond onder meer rechtendetectie.

In het voorjaar van 2021 worden de basisopleidingen van VVSG naar Bilzen gehaald zodat elke maatschappelijk werker zijn of haar kennis opfrissen. Daarnaast worden ook nog specifieke opleidingen vanuit het CAD en Agentschap voor integratie en inburgering georganiseerd. Het is de doelstelling om jaarlijks minimum 1 nieuwe vorming te organiseren.

Om naar de toekomst toe outreachend te werken, wordt er in 2021 bekeken of het mogelijk is op afspraak te werken in het buurthuis van Schoonbeek. De zitdag in het lokaal dienstencentrum De Wijzer wordt voortgezet in de komende periode.

#### 4.3.1.2 Onthaalwerking optimaliseren

##### Huidige situatie

Het onthaal is dikwijls het eerste aanspreekpunt voor de burger. Het is dan ook vanzelfsprekend dat er blijvend ingezet wordt op klantvriendelijkheid. Zo wordt er steeds gewerkt aan een optimale dienstverlening waarbij er met een permanentie wordt gewerkt zodat burgers binnen afgelijnde uren terecht kunnen met hun vraag. Er wordt daarnaast met vormingen ingezet op toegankelijkheid, taalbarrières en wegwerken van drempels.

##### Periode 20-25

Specifiek voor het onthaal van het Sociaal Huis wordt er gestreefd naar een beperking van informatiedeling aan het onthaal, zeker door de nabijheid van de balie en de wachtruimte, om de privacy van de burger zo hoog mogelijk te beschermen.

Er wordt een systeem opgezet om de anonimiteit van de wachtenden te garanderen, dit kan door het werken met een nummersysteem. Alle pistes worden samen met de coördinator dienstverlening onderzocht om in 2021 een sluitend systeem uit te rollen. De opstart van het nieuwe intake-team zorgt ervoor dat de hulpvraag niet aan het onthaal afgetoetst moet worden. Ook zal in de loop van 2021 het digitaal afsprakensysteem, dat reeds bij de stadsdiensten gebruikt wordt, geïmplementeerd worden in het sociaal huis.

#### 4.3.1.3 Optimaliseren LCO (Lokaal Cliënt Overleg) en multidisciplinair overleg

Lokaal cliëntoverleg (LCO) is overleg tussen een cliënt en zijn hulpverleners. Die hulpverlener kan elke begeleider, huisarts of hulpverlenende dienst zijn die met een cliënt in contact komt. Samen komen ze tot afspraken over de doelen die de cliënt wil bereiken en de ondersteuning die hij daarvoor nodig heeft. Een neutrale coördinator, die niet betrokken is bij de hulpverlening aan de cliënt, organiseert het overleg. Hij leidt het gesprek in goede banen.

Elke hulpverlener, begeleider, huisarts of dienst kan een lokaal cliëntoverleg aanvragen, op voorwaarde dat dit met de cliënt besproken is. De cliënt zelf kan eveneens een overleg aanvragen.<sup>9</sup>

Eén hulpverlener neemt de rol op van spilfiguur: hij ondersteunt de cliënt vóór, tijdens en na het overleg. Hij staat in voor de voorbereiding van de cliënt en informeert de LCO-coördinator (Lokaal Cliëntoverleg-coördinator). Alleen hulpverleners die dicht bij de cliënt staan, kunnen spilfiguur zijn.

Het multidisciplinair overleg kan plaatsvinden voor eender welk type van persoon met een zorg- en ondersteuningsvraag. Uitgangspunt van elk multidisciplinair overleg is het afstemmen van de zorg en ondersteuning voor deze persoon in zijn thuissituatie. Het multidisciplinair overleg zal dus zorgen voor een stroomlijning van het zorgproces en het duidelijk omlijnen van het zorgteam van de persoon. Het opstellen van een zorgplan helpt om dit zorgproces voor elk lid van het zorgteam duidelijk te hebben en de opvolging mogelijk te maken.

---

<sup>9</sup> <http://www.limburg.be/lokaalclientoverleg>

Aanvragen voor multidisciplinair overleg worden rechtstreeks aan de overlegorganisatoren gesteld.

#### Huidige situatie

In het verleden werd het onderscheid gemaakt tussen een zorgoverleg voor ouderen en LCO's voor gezinnen met kinderen. Door de eenmaking van het zorgloket en het intake-team, is deze grens weggevallen.

#### Periode 20-25

In 2021 gaat er contact worden opgenomen met de mutualiteiten om duidelijke afspraken te maken rond het multidisciplinaire overleg, meer bepaald wie welke doelgroep zal opnemen en hoe de verdere samenwerking zal verlopen.

#### *4.3.1.4 Verdere bekendmaking aanbod Sociaal Huis*

De huidige brochure van het Sociaal Huis dateert van 2017. Aangezien er ondertussen zowel intern, als van bovenaf (inkanteling OCMW binnen het gemeentebestuur) enorm veel veranderingen zijn doorgevoerd, is een nieuwe brochure met daarin een overzichtelijke opsomming van de diensten van het Sociaal Huis, noodzakelijk.

#### Periode 20-25

Deze brochure met vermelding van de verschillende werkingen wordt momenteel ontwikkeld om in 2021 te kunnen verdelen.

De Wegwijzer overlijden heeft in 2020 een grondige facelift gekregen en zal in de komende periode worden verdeeld aan iedereen die hier nood aan heeft.

In kader van het GBO is er in 2020 een flyer rond verhoogde tegemoetkoming ontwikkeld die verdeeld wordt bij de verschillende partners van het GBO.

Ook dit LSB-plan zal publiek ter beschikking worden gesteld via de stedelijke website en via een beperkt aantal fysieke exemplaren. De jaarlijkse evaluaties zullen steeds worden toegevoegd.

#### *4.3.1.5 Uitbouwen antenne Kwaliteit en interne processen*

#### Huidige situatie

Het Sociaal Huis heeft de afgelopen jaren verschillende hervormingen doorgemaakt. Dit maakt dat de medewerkers telkens door een veranderproces moeten. Om ervoor te zorgen dat de interne processen binnen het Sociaal Huis optimaal verlopen, nieuwe medewerkers zich welkom en ondersteund voelen, maar ook om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de hulp- en dienstverlening optimaal blijft, wordt er actief ingezet op het luik 'kwaliteit en interne processen'.

#### Periode 20-25

In het najaar van 2020 worden aan de hand van bevestigingen de grootste drempels en pijnpunten blootgelegd, waarna er in verschillende werkgroepen aan de slag zal worden gegaan om hier een

gepaste oplossing voor te vinden. Hiervoor wordt er samengewerkt met de stadsdienst 'Strategie en Ontwikkeling'.

In 2021 gaat er vooral worden gewerkt aan de meest duidelijke drempels en zal er verbinding worden gezocht met andere diensten om een uniforme werkwijze uit te denken. Het gebruik van het database-programma iGEN zal worden uitgebreid, maar ook gaan er in 2021 veranderingen in vergaderstructuren en de communicatiestroom worden doorgevoerd.

Om de administratieve processen te vergemakkelijken en mee te gaan in de digitale stroom, wordt er vanaf 1 januari 2021 ook gekozen om de post voor het Sociaal Huis te digitaliseren. Hierbij wordt alle inkomende post ingescand en verwerkt via Corsa. Omdat dit proces in het Sociaal Huis wat ingewikkelder ligt door de hoedanigheden en vertrouwelijkheden van sommige poststukken, wordt dit op de voet opgevolgd door de dienst ontwikkeling en strategie en bijgestuurd waar nodig.

Kwaliteit en interne processen is een dynamisch gegeven dat constant bijgestuurd en geëvalueerd moet worden. Hier zal de verantwoordelijke kwaliteit vanuit het Sociaal Huis dan ook de komende periode over waken.

#### *4.3.1.6 Toegankelijkheid en gehandicaptenbeleid verder installeren*

Toegankelijkheid is een heel divers gegeven. Velen denken aan personen in een rolstoel of ouders met een kinderwagen op de stoep of aan de trappen van een gebouw. Maar het kan net zo goed gaan om iemand die analfabeet is en daardoor bepaalde berichten van de stad niet begrijpt. Het doel van het toegankelijkheid- en gehandicaptenbeleid van stad Bilzen is ervoor zorgen dat Bilzen een zo integraal mogelijk toegankelijke stad is, een omgeving zonder drempels waar werk gemaakt wordt van inclusie, en dit doorheen de ganse organisatie.

Toegankelijkheid in al haar facetten staat hoog op de lijst van prioriteiten van stad Bilzen. Een belangrijk orgaan in dat opzicht is de Stedelijke Toegankelijkheidsadviesraad (STAR). De STAR heeft de afgelopen maanden adviezen geformuleerd in verband met de heraanleg van de stoepen in de Gansbeekstraat en het nog te realiseren project van de toegankelijke wandelstroken op en om de Markt.

#### Periode 20-25

Door het aanstellen van een toegankelijkheidsambtenaar, is er meer ruimte om in te zetten op de verschillende domeinen binnen de toegankelijkheid, zoals mobiliteit, vrije tijd, dienstverlening, publiek domein en publiek toegankelijke gebouwen.

Zo kiest de STAR jaarlijks een thema dat extra belicht en uitgewerkt zal worden. Voor 2021 is er voor financiële toegankelijkheid gekozen. Hier zal een werkgroep rond worden opgericht die de actie verder zal uitwerken.

Vanaf 2021 zal er ook jaarlijks een prijs voor toegankelijkheid worden uitgereikt. Om dit uit te werken, wordt er ook een werkgroep samengesteld.



## 4.4 Bilzen zet in op materiële hulpverlening.

De stijgende nood aan materiële hulpverlening is niet alleen in Bilzen voelbaar, maar is een nationale trend. In 2000 deden 92.000 Belgen een beroep op de voedselbanken, in 2010 waren er dat 115.000, vandaag zitten ze aan 195.000 hulpbehoevenden. De doelgroep bestaat niet enkel uit kansengroepen, maar bijvoorbeeld alleenstaande moeders met kinderen of ouderen met een ontoereikend pensioen doen ook meer en meer beroep op de voedselbanken.<sup>10</sup>

In Bilzen bestaan er momenteel al heel wat initiatieven om hierop in te spelen. Uit de stijgende vraag blijken ze broodnodig te zijn.

### 4.4.1 Acties

#### 4.4.1.1 Oprichten netwerk van voedselbedelinginitiatieven

##### Huidige situatie

In Bilzen doen 280 gezinnen beroep op voedselbedeling, georganiseerd door vier instanties, nl. Vincentius Bilzen, Vincentius Diepenbeek-Schoonbeek, Toevlucht Hoeselt en de Goede Herder. Tot op heden werkten deze instanties autonoom van elkaar.

De uitwisseling van cijfers via het Sociaal Huis maakte al dat er onderling werd gecommuniceerd over gezinnen die in meerdere organisaties gekend zijn. In een eerste overleg werden bezorgdheden gedeeld en stond iedereen open om verdere samenwerking op te zetten.

Het netwerk wil ernaar streven om een kwaliteitsvol aanbod neer te zetten voor de gemeenschappelijke doelgroep, maar zeker ook om de vrijwilligers van de organisaties te ondersteunen en versterken.

Vanuit Stad Bilzen wordt aan iedere vereniging op Bilzers grondgebied het aanbod gedaan dat ze beroep kunnen doen op de diensten van Depot Margo.

##### Periode 20-25

Het netwerk wil graag 2 tot 3 keer per jaar een bijeenkomst organiseren om uitwisseling te creëren. In het voorjaar van 2021 vindt de eerste bijeenkomst plaats.

#### 4.4.1.2 Afstemmen sociale kruidenier aanvullend op voedselbedeling

##### Huidige situatie

De sociale kruidenier 'Bieskruid' is sinds 6 jaar een vaste waarde binnen Bilzen en is een koploper in Limburg door hun uitgebreid aanbod. Dit aanbod wordt versterkt door de 2<sup>e</sup> handskledij en -speelgoed voor kinderen in Biesotiek. Zo werden er in 2020 372 gezinnen bereikt.

---

<sup>10</sup> <https://www.hln.be/nieuws/binnenland/voedselbanken-slaan-alarm-om-buitensporige-toename-van-nieuwe-armen~a0669371/>

## Periode 20-25

De sociale kruidenier zet zich in de komende periode nog meer in op het drukken van de prijs, alsook op het afstemmen van het aanbod op de vraag van de cliënt. Het aanbod van gezonde voeding is dan ook een prioritaire doelstelling.

In de toekomst wordt er naar gestreefd om de sociale kruidenier en de voedselbedeling van Vincentius Bilzen te integreren, dit om de keuzevrijheid, erkenning en zelfwaarde te verhogen.

Gekoppeld aan het instaan voor de primaire behoeftes via de sociale kruidenier, wordt er onderzocht of het mogelijk is een sanitair aanbod uit te werken. Momenteel is er hier in Bilzen geen aanbod van voor dak- en thuislozen. De sociale kruidenier streeft er eveneens naar om zo'n ontmoetingsplaats te zijn.

De stad onderzoekt mogelijkheden of opportuniteiten die zich aandienen om de armoedeorganisaties en Bieskruid samen onder te brengen op een goed gelegen locatie. Naast een laagdrempelige ontmoetingsplek, wordt er ook gekeken naar de mogelijkheid tot samenwerking met de armoedeorganisaties en het eventueel uitwerken van een activiteitenaanbod.

In samenwerking met Rimo Limburg wordt gekeken of het systeem een mobiele solidaire kruidenier in de deelgemeenten kan worden opgezet. Hierin kunnen voedingsmiddelen en verzorgingsproducten met een sociaal tarief en een regulier tarief worden aangeboden aan de lokale bewoners indien er geen kleinhandel meer aanwezig is.

### *4.4.1.3 Toegankelijk maken van deeleconomie en circulaire economie*

#### Huidige situatie

Het Sociaal Huis kent een actieve samenwerking met vzw Reset (kringloopwinkel). Cliënten kunnen daar via een attestering vanuit de sociale dienst aankopen verrichten met een kortingstarief van 25%. De kringwinkel Reset wordt evenzeer nauw betrokken bij de verdeling van tweedehandskledij en speelgoed dat ingezameld wordt via het Sociaal Huis, Biesotiekje en Vincentius Bilzen.

Naast professionele initiatieven kent Bilzen ook een ruim aanbod aan burgerinitiatieven en vrijwilligersorganisaties die zich dagdagelijks inzetten om armoede en sociale uitsluiting terug te dringen en participatie mogelijk te maken. Onder regie van het Sociaal Huis bundelen zij sinds 2019 hun krachten en vormen ze de Werkgroep Armoedeverenigingen, kortweg WAVE-Bilzen. Verenigingen die hier deel van uitmaken zijn Connect2Shine vzw, Share&care, Zonder honger naar bed: Bilzen – Hoeselt, Pepe's Dropbox, De Goede herder, Vincentius Bilzen, Welbi - Welzijnsschakel Bilzen, Bieskruid en Biesotiekje. Zij zorgen voor sociaal contact en ontmoeting, budgetvriendelijk winkelen, herverdelen van voedseloverschotten en voedselhulpbedeling, maar zetten zich ook in voor circulaire economie en duurzaamheid. Door deze verenigingen samen te brengen in een werkgroep, wordt er netwerking en samenwerking gestimuleerd. Zo kan er gericht worden gewerkt op vlak van communicatie en bekendmaking.

#### Periode 20-25

In de komende periode willen we de kringloopwinkel toegankelijker maken door het kortingstarief actief te blijven promoten (systeem kortingskaarten en doorverwijsbrieven) vanuit het Sociaal Huis.

Voor WAVE-Bilzen zijn er naar de komende periode verschillende doelstellingen geformuleerd die, onder regierol van het Sociaal Huis, gerealiseerd zullen worden. Onder andere een kruisbestuiving van goede praktijken mogelijk maken, signaleren van gemeenschappelijke ondersteuningsnaden, organiseren van sensibiliserende acties, formuleren van thematische beleidsadviezen en het vervullen van een brugfunctie tussen beleid en de doelgroep van maatschappelijk kwetsbare burgers vallen onder deze doelstellingen. De werkgroep zal jaarlijks minimaal viermaal samenkomen en collectief ten minste één sensibiliserende actie op poten zetten.

## 4.5 Bilzen voert een preventief beleid ter voorkoming van (meer) schulden.

In het vorige LSB-plan was het opstarten van een erkende schuldhulpdienst een van de actiepunten. Het Sociaal Huis in Bilzen is een erkende instantie in Bilzen die aan schuldhulpverlening mag doen. Uit de rapporten basisregistratie voor de Vlaamse overheid kan er worden geconcludeerd dat deze dienst zeer nodig is voor het grondgebied Bilzen. Zo worden er ook bij de cliënten tendensen vastgesteld, onder andere meer en meer multiprobleem dossiers, stijgende problematiek bij tweeverdieners en alleenstaande mannen. Meer en meer cliënten vertonen tevens een psychische problematiek.

Qua schulden gaat het vooral om schulden op vlak van energie, telecom, medische kosten en huisvesting. Deze zijn de grote thema's die elk jaar terugkomen.

### 4.5.1 Acties

#### *4.5.1.1 Samenwerkingsverbanden van de erkende dienst schuldbemiddeling verbreden.*

##### Huidige situatie

Zoals hierboven al vermeld heeft de sociale dienst van OCMW Bilzen als één van haar kerntaken budget- en schuldhulpverlening. Het OCMW is een erkende dienst voor schuldbemiddeling en is op lokaal vlak een belangrijke speler in het aanbieden van budget- en schuldhulpverlening aan de inwoners van onze stad. Binnen de sociale dienst is er een aparte dienst schuldhulpverlening.

De focus ligt steeds op de minst ingrijpende hulpverlening zoals budgetbegeleiding en werking op maat. Binnen het voortraject wordt de situatie geanalyseerd: bundelen van schulden, opmaak financieel overzicht, gesprek met gezin,...

Er wordt steeds gestart met budgetbegeleiding voor 6 maanden. Dit omdat het de minst ingrijpende hulpverlening is en hiermee maximaal wordt ingezet op de mogelijkheden van de mensen. Binnen budgetbeheer neemt de maatschappelijk werker het budget volledig over van de mensen.

Een mogelijke optie is collectieve schuldenregeling of voorlopig bewindvoering. Hier worden de mensen begeleid bij de opmaak van het verzoekschrift voor CSR of bewindvoering.

##### Periode 20-25

Naar de toekomst toe wordt er gepoogd nog meer in te zetten op de samenwerking met advocaat schuldbemiddelaars en advocaat bewindvoering. We starten met een infosessie voor schuldbemiddelaars rond de werking van de dienst schuldhulpverlening (met inbegrip van de werking Sociaal Huis).

Verder wil dienst schuldhulpverlening een afsprakennota ontwikkelen rond de collectieve schuldenregeling die als leidraad kan worden gebruikt in begeleidingen.

#### *4.5.1.2 Aanbieden van preventief aanbod*

Om (beginnende) financiële problemen te voorkomen zetten we in op een versterking van de preventieve opdracht naar jongeren en jongvolwassenen en op het bereiken van mensen met financiële problemen.

Naar jongeren organiseren we in samenwerking met BIZ Limburg en Stad Tongeren tweejaarlijks de budgetbeurs. Bovendien bekijken we de uitrol van het budgetspel naar secundaire scholen.

De budgetbeurs is een interactieve tentoonstelling rond budget en koopkracht die zich richt op studenten uit het zesde en zevende jaar van het secundair onderwijs en werd ontwikkeld door BIZ Limburg. Sinds 2015 vindt deze beurs op meerdere plaatsen in Limburg plaats, zoals Beringen, Hasselt, Bilzen, en Genk. In 2021 vond normaal gezien de volgende editie plaats, maar deze is geannuleerd omwille van Covid.

Via de Lokale Adviescommissies, samenwerkingen met scholen (achterstallige schoolrekeningen), Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen bereiken we mensen met (beginnende) financiële problemen.

##### Periode 20-25

Het budgetspel is ook een initiatief van BIZ Limburg. Het spel laat jongeren nadenken over hun eigen beleving van budget, aankopen, schulden,... en geeft hen inzicht in de kosten die ze zullen hebben als ze de stap naar een zelfstandig leven zetten. Het spel is gericht op leerlingen uit het 5de, 6de en 7de jaar secundair onderwijs en is geschikt voor alle studierichtingen.

Het sociaal huis heeft zelf één spel en er kunnen bijkomende spellen worden uitgeleend bij de opvoedingswinkel Zuid Limburg en bij de provinciale uitleendienst. Wij doen beroep op de expertise van onze collega's van het sociaal huis om samen met jongeren te kijken naar de beleving van hun budget. Vaak is het een uitgelezen kans om de negatieve bijklank van het sociaal huis weg te werken door rechtstreeks met de jongeren in dialoog te gaan. Aangezien de BIZ-beurs geannuleerd wordt, zal dit budgetspel ter compensatie worden aangeboden aan alle secundaire scholen in het schooljaar 21-22. De BIZ beurs zal normaal gezien doorgaan in 2023.

#### *4.5.1.3 Sensibilisering rond energie*

Via het energiefonds krijgt het Sociaal Huis Bilzen middelen voor tegemoetkomingen inzake de aanzuivering van niet-betaalde rekeningen van gas en elektriciteit. Binnen het sociaal onderzoek wordt er extra ingezet op doorverwijzing naar energie- en waterscan.

Om te vermijden dat mensen in de winter de middelen niet hebben om hun aardgasbudgetmeter voldoende op te laden, en hierdoor zonder verwarming vallen, wordt gebruik gemaakt van het systeem van de minimale levering aardgas tijdens de wintermaanden. Er wordt extra ingezet op het bereiken van de doelgroep. Bij de aanvragen van verwarmingstoelage wordt ingezet op rechtenonderzoek van de aanvragers.

#### Periode 20-25

Binnen het Sociaal Huis is er een oplaadpunt budgetmeter. Om de bereikbaarheid van de oplaadterminal budgetmeter nog meer te verhogen, wordt er gekeken of er nog extra oplaadpunten geïnstalleerd kunnen worden, maar ook de toegankelijkheid van de meter buiten de openingsuren wordt een aandachtspunt in de komende periode.

Daarnaast wordt er gekeken om een infosessie te organiseren rond rationeel energiegebruik in samenwerking met de stedelijke dienst en energiehuis Limburg.

Einde 2020 is er een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met Energiehuis Limburg voor 10 energiescans XL. In 2021 zullen we die samenwerking evalueren.

In de periode van november tot en met maart bezorgt de distributienetbeheer het OCMW wekelijks een lijst van huishoudelijke afnemers die gedurende een periode van dertig kalenderdagen zijn budgetmeter(s) niet oplaadt. De gebruikers worden telefonisch en/of schriftelijk gecontacteerd door de LAC-coördinator.

#### *4.5.1.4 BIZ Buddy's promoten*

##### Huidige situatie

Sociaal Huis Bilzen participeert sinds 2012 aan de werkgroep Buddy van BIZ (Budget Inzicht) Limburg. De buddy's worden geselecteerd en opgeleid door BIZ Limburg. De buddy's ondersteunen financieel en/of administratief kwetsbare gezinnen. Met de inschakeling van de buddy tracht de maatschappelijk werker van de sociale dienst de mensen vaardigheden aan te leren om hen zo – stap voor stap- hun budgetbeheer (terug) zelfstandig te laten opnemen.

In 2020 zijn er vijf dossiers waarbij er een BIZ buddy actief is.

##### Periode 20-25

Er wordt in 2021 ingezet op bekendmaking om dit aanbod in de regio nog te versterken.

#### *4.5.1.5 Bilzen zet in op kwaliteitsvol wonen*

##### Huidige situatie

Het Lokaal Woonoverleg gaat twee à drie keer per jaar door. Hier komen verschillende partners van stad en OCMW, het Sociaal Verhuurkantoor en de bouwmaatschappij samen om nieuwe tendensen op lokaal en regionaal vlak van wonen toe te lichten, maar ook de sociale bouwprojecten en hun evoluties, noden vanuit het verhuurkantoor etc worden hier besproken.

Er is een woonwagencentrale in voege in kader van beheer en toewijzing. Deze regelt de praktische zaken rond de 13 standplaatsen die in Bilzen ter beschikking zijn.

Daarnaast beschikt het Sociaal Huis Bilzen over drie crisiswoningen, waarvan één in bruikleen is van de stad. Deze wordt echter afgebroken in kader van omleidingsweg/spoortunnel. Het gebruik van deze woningen door gezinnen neemt echter wel steeds toe.

### Periode 20-25

Met de opstart van het Cabrioproject, zal dit als specifiek punt worden aangehaald binnen het Lokaal Woonoverleg. In kader van het cabrioproject zal er een lokaal dak- en thuislozenoverleg worden opgericht op niveau Bilzen-Tongeren. Meer info hierover bij het Cabrioproject.

In 2021 wordt het woonwagenvak betrokken in de werking van de buurtwerkers van RIMO.

Er wordt gewerkt aan een lokaal dak- en thuislozenbeleid om te kunnen inspelen op noden zoals eventuele winteropvang of herzieningen van de lopende samenwerking met het CAW, maar ook de uitbreiding van de noodwoningen. De gewijzigde wetgeving met betrekking tot het sociaal verhuurkantoren, waar lokale binding een groter belang krijgt bij de toewijzing vanaf 2023, zal hierin worden opgenomen om ervoor te zorgen dat nieuwkomers en dak- en thuislozen ook nog steeds tot hun rechten komen. Tegelijkertijd zullen de SVK's en SHM per regio samensmelten. Blijven de maatschappijen kort bij de lokale besturen staan of gaan deze op in een grotere regionale Limburgse organisatie? Op deze vraagstukken gaat er allemaal een antwoord moeten worden gezocht en is een eenduidig beleid van groot belang.

In de komende periode gaan we de samenwerking met de dienst wonen nog meer aanscherpen. Momenteel is er al een tandemwerking om aan de ene kant de sociale doelgroep te bereiken, en aan de andere kant bepaalde woonsituaties onder de loep te nemen.

#### *4.5.1.6 Fonds ter bestrijding van uithuiszetting bekendmaken*

### Huidige situatie

Jaarlijks dreigen tal van huishoudens in Vlaanderen op straat te worden gezet, vaak ten gevolge van huurachterstallen. Tot op heden is hier geen vangnet voor voorzien, daarom wil de Vlaamse regering hier op inspelen door het oprichten van het Fonds ter bestrijding van uithuiszetting.

### Periode 20-25

Op 1 juni 2020 trad het nieuwe Fonds ter Bestrijding van Uithuiszettingen in werking. Bij huurachterstal van een som die minstens twee keer de huurprijs bedraagt en maximaal zes keer de huurprijs bedraagt, kan de huurder een hulpvraag stellen aan het OCMW om via een begeleidingstraject de huurachterstal aan te zuiveren.

Een verhuurder die de huurachterstallen van zijn huurder minnelijk wil oplossen, kan de huurder aansporen om contact op te nemen met het OCMW. Indien het OCMW na sociaal onderzoek beslist om financieel tussen te komen voor de huurachterstallen en de huurder verdere begeleiding van het OCMW wenst te aanvaarden, sluiten de drie partijen een begeleidingsovereenkomst.

Binnen de 5 dagen na de ondertekening van de begeleidingsovereenkomst ontvangt de verhuurder 50% van de huurachterstal van het OCMW met een maximum van 1.250 euro. Voor het saldo van de huurachterstal wordt een afbetalingsplan opgemaakt dat de huurder moet nakomen.

Huurachterstallen ontstaan vanaf 1 april 2020 komen in aanmerking. Oudere huurachterstallen komen niet in aanmerking.

In 2021 willen we het fonds breder bekend maken bij alle verhuurders op ons grondgebied zodat er maximaal gebruik van gemaakt kan worden.



## 4.6 Bilzen garandeert een menswaardig bestaan.

Naar schatting 97.139 mensen in België kregen van het OCMW in 2017 een aanvullende steun bovenop hun uitkering of loon. In 2012 waren dit er nog 74.800, een stijging dus met 30% op vijf jaar tijd. Dat blijkt uit de OCMW-barometer van de VVSG die peilt naar de OCMW-dienstverlening. Meer mensen met een te laag inkomen, een private huurmarkt met te hoge prijzen en te weinig kwaliteit in het segment waar mensen in armoede op aangewezen zijn, en stijgende energieprijzen zijn belangrijke oorzaken voor de toename van de hulpvragen. Mensen hebben problemen om rond te komen en krijgen de huur of energie- of schoolfactuur niet betaald, vaak omdat hun inkomen te laag is.<sup>11</sup>

In Bilzen wordt er geregeld extra financiële steun verleend. Dit zit momenteel nog versplinterd onder verschillende soorten steun. Zo zijn er meer dan vijftien verschillende soorten steun te onderscheiden. Deze zijn er om iedereen een menswaardig bestaan te garanderen. Noodzakelijk, maar dit kan in de toekomst op een meer eenvoudige manier worden ingevuld.

---

<sup>11</sup> <https://www.vvsg.be/nieuws/30-meer-mensen-naar-ocmw-voor-extra-financiele-steun>

## 4.6.1 Acties

### 4.6.1.1 Aanvullende financiële steun vernieuwen

Het leefloon en diverse andere uitkeringen blijven vaak ontoereikend om rond te komen. Artikel 1 van de OCMW-wet geeft het OCMW de opdracht om maatschappelijke dienstverlening te garanderen zodat iedereen een menswaardig leven kan leiden. Op basis van dit artikel, geven de OCMW's aanvullende steun om mensen met een beperkt inkomen financieel tegemoet te komen. Deze aanvullende steun wordt (grotendeels) gefinancierd met eigen middelen van het OCMW. Dit is nauwelijks bij wet geregeld, het behoort tot de zogenaamde discretionaire bevoegdheid van de OCMW's. Dit laat toe om de hoogte van de steun aan te passen aan de individuele behoeften van de cliënt en aan de lokale omstandigheden en (budgettaire) mogelijkheden. Het staat elk OCMW dus vrij een eigen beleid uit te stippelen. De mate waarin dit gebeurt en de voorwaarden die eraan worden gekoppeld variëren echter sterk van gemeente tot gemeente.<sup>12</sup>

De Aanvullende Financiële Hulpverlening is een generiek systeem. Dit betekent dat er onafhankelijk van specifieke tussenkomsten gekeken wordt naar de noden van een gezin. Door generiek te werken, wordt ook de administratieve last en dus kost van administratieve begeleiding beperkt.

#### Huidige situatie

Momenteel loopt er een systeem van aanvullende financiële steun in Bilzen. Dit is echter verouderd en moet worden herzien.

#### Periode 20-25

In 2021 wil Bilzen zijn huidige richtlijnen herzien. Naast een structurele aanvullende financiële steun voor lage inkomsten wordt er dan ingezet op specifieke tussenkomsten met prioriteit op gezinnen en medische kosten. Door te kiezen voor een duurzaam systeem dat wetenschappelijk onderbouwd is, kan dit mee evolueren in de tijd.

### 4.6.1.2 Rechtendetectie schakelmomenten uitwerken

Om ervoor te zorgen dat op belangrijke schakelmomenten in iemands leven, er geen rechten verloren gaan, of gewoonweg niet worden aangesproken, is het nuttig en nodig dat er op deze scharniermomenten extra aandacht gevestigd wordt op een brede rechtenverkenning.

#### Periode 20-25

In samenwerking met het GBO wordt er al gekeken naar methodes voor brede rechtenverkenning. Met het minirechtenonderzoek wordt deze detectie al uitgevoerd bij gezinsuitbreiding. Het bezoekersteam 80+ en het intaketeam werkt al bewust met deze rechtendetectie.

In 2021 gaan we kijken of er nog bepaalde belangrijke scharniermomenten worden gemist en hoe we hier actief kunnen inzetten op een brede rechtenverkenning.

---

<sup>12</sup> Nota aanvullende steun, OCMW Gent.

#### 4.6.1.3 Cabrioproject uitbouwen

##### Huidige situatie

In Bilzen zorgt een kleine groep mensen voor overlast en is gekend als 'hardnekkig', niet alleen bij het Sociaal Huis, maar ook bij SVK Houtvast en de politionele diensten. Deze groep bestaat uit personen die kampen met verslavingen, psychiatrische problematieken, dak- en thuisloosheid of ze beschikken niet over een duurzame verblijfplaats. Het is geen simpel gegeven om met deze doelgroep aan de slag te gaan, maar de ambitie is er wel.

##### Periode 20-25

In het kader van een projectoproep, 'outreaching bereiken van mensen in armoede', samen ingediend met Sociaal Huis Tongeren, werden reeds gesprekken aangeknoopt met het CAW, gezien zij met een aantal vernieuwende methodieken rond dak- en thuisloosheid werken zoals CABRIO.

Cabrio is een project voor dak- en thuislozen waarbij een multidisciplinair team contact legt met dak- en thuislozen in hun leefomgeving, ondersteuning op maat biedt en verbinding maakt met maatschappelijke voorzieningen. Er wordt multidisciplinair gewerkt met psychiatrische zorg, begeleid wonen, straathoekwerk, algemeen maatschappelijk werk, woonbegeleiding, verslavingszorg.

De principes van Outreachend werken, onvoorwaardelijk en op maat van de cliënt staan centraal.

Deze outreachende- en multidisciplinaire aanpak in samenwerking met welzijns- en geestelijke gezondheidspartners is aangewezen om de kern van het probleem aan te pakken. Het 'outreaching' deel van het project wordt uitgerold in de vorm van straathoekwerk. CAW Limburg werft in opdracht van Bilzen en Tongeren een voltijdse straathoekwerker aan die de werking versterkt. Dit project vindt zijn uitwerking in 2021.

Startend in 2021, zal er op drie niveau's overleg plaatsvinden:

- Beleidsgroep dak- en thuisloosheid Tongeren-Bilzen. Deze zorgt voor evaluatie en bijsturing van het project.
- Lokaal (regionaal) daklozenoverleg: overleg met verschillende veldwerkers om casus dak- en thuislozen aan te halen en gerichte acties aan te geven voor een van de partners. Enkel van hieruit wordt een doorverwijzing gedaan naar Cabrio. Ze hebben ook een signaalfunctie naar de beleidsgroep. Het lokaal bestuur is verantwoordelijk als regiehouder. Het overleg wordt voorgezeten vanuit het GBO om hier ook verbinding te creëren.
- Team Cabrio: het team dat effectief aan de slag gaat op een outreachende manier met dak- en thuislozen.

## 4.7 Bilzen zet in op activering en sociale economie.

In 2019 kende Bilzen een gemiddelde werkzoekendengraad van 6,0%. Een cijfer dat overeenkomt met het Vlaamse gemiddelde. Jobs bieden mensen nog steeds de beste kansen om volwaardig aan de samenleving deel te nemen en beschermen hen tegen armoede. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad is bovendien belangrijk om de economie draaiende te houden, groeikansen te geven en de sociale zekerheid betaalbaar te houden.

### 4.7.1 Acties

#### 4.7.1.1 Kansen in werkervaringstrajecten vergroten

##### Huidige situatie

Het Sociaal Huis zet momenteel al sterk in op sociale en professionele activering door diverse en integrale begeleidingstrajecten te organiseren voor langdurige werkzoekenden die weinig of geen perspectief hebben om op een redelijke termijn aansluiting te vinden met de arbeidsmarkt. Het gaat daarbij steeds om individuele trajecten die vorm worden gegeven naargelang de ondersteuningsnood van de werkzoekende (maatwerk). Een greep uit het aanbod:

- Het organiseren van tewerkstellingstrajecten overeenkomstig artikel 60§7
- Wekelijkse organisatie van collectieve sollicitatietraining binnen de context van een 'jobclub'
- Het toeleiden naar beroepsopleidingen van VDAB
- De organisatie van opleidingstrajecten/stages binnen een onderneming (instrumentarium: IBO, BIS, WES, BVS)
- Opmaken van aanvraagdossiers voor werkzoekenden met een indicatie arbeidshandicap (met oog op een tewerkstelling via collectief of individueel maatwerk)
- Specifieke begeleidingstrajecten ism externe partners (mogelijks in combinatie met art. 60 tewerkstelling)
  - ICAN ism. Arktos vzw en Emino vzw
  - Maatzorgproject ism. De Winning
  - Taalcoaching op de werkvloer ism. Alternatief vzw
- Bijzondere vormen van steunverlening in kader van het vergroten van de mobiliteitsmogelijkheden (volgen van praktische rijlessen, aankoop 2e handsfiets, etc.)

##### Periode 20-25

Met het Sociaal Huis Bilzen willen we tewerkstellings- en opleidingskansen van leefloongerechtigde werkzoekenden vergroten door werkervaringstrajecten (art. 60, IBO, WES, BVS) actief en gericht te promoten binnen lokale private ondernemingen. We hopen op die manier om de doorstroomkansen van werkzoekenden naar het NEC te maximaliseren en zo te komen tot duurzame tewerkstellingscreatie.

Verder zal de focus op vlak van activering zich toespitsen op de creatie van bijkomende arbeidsplaatsen voor personen met een mentale en/of fysieke beperking. Rond de doelgroep van jonge werklozen (<

25 jaar) zullen er projectmatige initiatieven worden uitgewerkt met oog op competentieversterking en persoonlijke ontwikkeling.

#### *4.7.1.2 Uitvoeren regierol Sociale economie*

##### Huidige situatie

Op 8 februari 2012 keurde het Vlaams Parlement het decreet betreffende de ondersteuning van het ondernemerschap op het vlak van de sociale economie en stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen goed. Om dit te organiseren werd er in 2014 een interlokale vereniging met vijf gemeenten en vijf OCMW's (Bilzen, Hoeselt, Tongeren, Voeren en Riemst) opgericht in het kader van de regierol sociale economie. In 2019 kwam er een oproep voor verlenging van het project, waarop Bilzen, Tongeren, Riemst en Voeren opnieuw ingetekend hebben.

##### periode 20-25

De regierol op het vlak van de lokale sociale economie omvat een geheel van activiteiten die tot doel hebben om de uitbouw van de lokale sociale economie te stimuleren, het maatschappelijk verantwoord ondernemen te bevorderen en de samenwerking tussen de sociale economie en het normale economische circuit te optimaliseren.

Een intergemeentelijke ambtenaar wordt belast met de uitvoering van deze opdrachten en zal verder worden vrijgesteld om binnen lokale ondernemingen en bedrijven proactief op zoek te gaan naar potentiële tewerkstellingskansen voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij wordt getracht om een koppeling te maken met diverse lokale opleidings- en tewerkstellingspartners voor wat betreft de invulling (OCMW, VDAB, sociaaleconomische inschakelingsinitiatieven, onderwijs).

#### *4.7.1.3 Uitbreiden systeem Wijk-werken*

Sedert de Bijzondere Wet van 06 januari 2014 rond de Zesde Staatshervorming zijn de gewesten bevoegd voor de organisatie van het 'wijk-werken' (vroegere PWA). Via dit stelsel kunnen werkzoekenden met een gebrek aan recente werkervaring en die nog niet in het gewone arbeidscircuit terechtkunnen, tijdelijk werkervaring opdoen in een laagdrempelige werkomgeving dicht bij huis.

Concreet betekent het dat de langdurig werkzoekenden enkele uren per week klusjes of logistieke en ondersteunende taken kunnen uitvoeren bij particulieren, een school, gemeente, OCMW, vzw, niet-commerciële vereniging of land- en tuinbouwbedrijf. Zij worden daarvoor vergoed met wijk-werkcheques. Na maximaal 12 maanden volgt dan een nieuwe stap in hun begeleiding naar werk.

##### Huidige situatie

De gemeentebesturen en OCMW's van Bilzen, Hoeselt, Riemst en Voeren vormen sedert 1 januari 2018 de interlokale vereniging 'Wijk-werken Zuid-Oost Limburg'. Sedert 1 januari 2020 werd er een intergemeentelijke coördinator-bemiddelaar aangesteld die instaat voor de verdere bekendmaking van het systeem bij potentiële gebruikers, de lokale besturen zal begeleiden/motiveren bij het opnemen van hun rol als gebruiker en de persoonlijke ontwikkeling van wijk-werkers intensief zal opvolgen met oog op hun verdere doorstroom naar de reguliere arbeidsmarkt.

Voor wat betreft Stad Bilzen zijn er momenteel reeds wijk-werkers actief binnen de brede werking van het lokaal bestuur (o.a. Kinderopvang Domino, Stadswachten, dorpsrestaurant, toerisme, jeugddienst, etc.) onderwijsinstellingen (voor- en naschoolse opvang, middagtoezicht, hulp bij oppas en begeleiding van kinderen, logistieke taken, klusjes), logistieke taken kerkfabrieken en bij particuliere gebruikers (o.a. klusjes, tuinonderhoud, seizoensarbeid, kinderopvang aan huis, bejaardenopvang aan huis).

#### Periode 20-25

De duurtijd van een tewerkstelling i.k.v. wijk-werken betreft zoals gesteld steeds een tijdelijk gegeven (max 12 maanden). Daarin verschilt het systeem wezenlijk van het PWA-stelsel dat wel nog een permanente tewerkstellingscontext kon bieden voor werknemers. Het spreekt bijna voor zich dat dit op termijn gaat leiden tot het uitdoven van bepaalde bestaande activiteiten die een relatief lange inwerkperiode vragen van medewerkers (bvb. initiatieven stedelijke kinderopvang).

Om de toekomst van het systeem financieel rendabel te houden lijkt daarom het noodzakelijk om nieuwe niches aan te boren en in te zetten op potentiële activiteiten binnen de verschillende lokale besturen aangezien deze ook zelf kunnen optreden als gebruiker in kader van wijk-werken.

## 4.8 Bilzen motiveert het samen-leven.

Geografisch gezien is Bilzen een typisch voorbeeld van een gemeente met een verstedelijk centrum met daarrond een aantal landelijke deelgemeenten. De aanwezigheid van verschillende kleinstedelijke faciliteiten, alsook de aanwezigheid van het openbaar vervoer in het centrum, tegenover de beperkte mobiliteit in de randgemeenten, zorgden er de laatste jaren voor dat de aangroei van nieuwe bewoners met diverse socio-economische en etnisch-culturele achtergronden vooral in het centrum gebeurde. Vereenzaming en individualisering vormen daarom een groot maatschappelijk probleem binnen beide woonsettings.

Daarnaast neemt de diversiteit in Vlaanderen ook alleen maar toe. Bilzen volgt dit Vlaamse gemiddelde in grote lijnen. Zo zijn 1/3<sup>e</sup> van de personen van niet-Belgische herkomst in Bilzen van Nederlandse herkomst, gevolgd door Zuid- en Oost-Europese, Turkse en Maghrebijnse herkomst.<sup>13</sup> In Bilzen wonen er personen uit 105 verschillende herkomstlanden. De 6% bevolkingstoename in Bilzen over de laatste 10 jaar is bijna enkel op het conto van de inwijking van personen met niet-Belgische herkomst te schrijven. Hoe jonger de leeftijd, hoe meer personen van niet-Belgische herkomst zijn in Bilzen (tot 34,7% van de kinderen tot en met 9 jaar). Slechts een minderheid van de nieuwkomers 'doelgroep inburgering' is verplicht tot inburgering en steeds meer leerlingen in het basis en secundair onderwijs spreken thuis een andere taal dan het Nederlands.

### 4.8.1 Acties

#### 4.8.1.1 Uitbreiden van buurtwerking

##### Huidige situatie

Bilzen telt 3 sociale woonwijken op zijn grondgebied, met name binnen Beverst-Schoonbeek, Munsterbilzen en Bilzen Centrum (Gansbeek). Deze zijn omwille van hun ligging binnen de deelgemeenten redelijk geïsoleerd te noemen. De context van een sociale woonwijk zorgt er verder ook voor dat deze wijken uitgegroeid zijn tot kleine gesloten gemeenschappen waar het gevoel van samenhang steeds verder afneemt. Verschillende buurtbewoners maken regelmatig melding van overlast binnen hun wijken. Dit wordt bevestigd door de medewerkers van de Sociale Huisvestingsmaatschappij Cordium. Een sociaal-ruimtelijk onderzoek in opdracht van Provincie Limburg (ism. Architectuurwijzer -2019), uitgevoerd in de wijk te Schoonbeek, concludeert dat er een sterke sociale versnippering heerst tussen de verschillende wijkculturen (etnisch-cultureel, jong vs. oud, onderklasse vs. middenklasse). Er is weinig spontane interactie tussen de verschillende groepen en de sociale contacten spelen zich dan ook in hoofdzaak af in en rond de eigen woning.

Ten slotte geven de onderzoekers aan dat de Stad op dit moment eerder ver af staat van het wijkgebeuren. Het is in hoofdzaak de Sociale Huisvestingsmaatschappij die als aanspreekpunt fungeert voor de bewoners bij problemen. De wijk heeft duidelijk nood aan een gemeenschappelijk oriëntatiepunt waar mensen kunnen samenkomen.

---

<sup>13</sup> Herkomst is gebaseerd op geboortenationaliteit persoon of geboortenationaliteit ouders.

## Periode 20-25

In navolging van dit onderzoek en mede op vraag van de mensen van SHM Cordium heeft de Stad Bilzen met ingang van 1 augustus 2020 van hen een woning gehuurd die centraal gelegen is in de wijk te Schoonbeek en daarbij dienst zal doen als buurthuis/ontmoetingsplek (Dennenstraat 8). Dit schept voor verschillende belanghebbende partijen evenzeer een context of antennepunt om fysiek aanwezig te zijn in de wijk (sociale huisvestingsmaatschappij, wijkagent, burgemeester, jeugdwelzijnswerk, en het Sociaal Huis).

Er zal worden samengewerkt met RIMO Limburg om de bestaande uitdagingen binnen voorgenoemde drie Bilzerse woonwijken en het woonwagenterrein aan te pakken. Enerzijds door samen met de bewoners een activiteitenaanbod te organiseren van diverse aard en anderzijds door een overlegstructuur te creëren voor dialoog. Ze vormen op die manier ook een belangrijke schakel naar het beleid, het Sociaal Huis en diverse Stedelijke diensten toe (vrije tijd, ruimtelijke ordening, etc.).

Om een gericht aanbod te organiseren op maat van de verschillende buurten gaan de opbouwwerkers in de eerste helft van 2021 inzetten op het voeren van een kwantitatieve en kwalitatieve omgevingsanalyse. De bekomen resultaten vormen nadien de basis om verdere acties vorm te geven binnen de beleidsperiode 2020-2025.

### *4.8.1.2 Jeugdwelzijnsoverleg inrichten*

#### Huidige situatie

Vanuit de dienst jeugd is er het plan om een jeugdwelzijnsoverleg op te richten. Maar wat is dit nu exact? Een jeugdwelzijnsoverleg is een actiegericht forum dat concrete antwoorden zoekt op hiaten en knelpunten in het aanbod voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie. De agenda wordt bepaald door de noden en behoeften van de doelgroep. Het is geen extra overleg. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- De positie van kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie versterken en de toegankelijkheid van de maatschappelijke instellingen verhogen.
- De drempels bij bestaande initiatieven verlagen en indien nodig nieuwe aangepaste projecten opzetten
- Hiaten detecteren in de ondersteuning naar de doelgroep toe.
- Het werkveld samenbrengen en informeren en daarbij het lokale netwerk versterken
- Actiegericht antwoorden zoeken op vragen en noden van de doelgroep
- Het lokaal bestuur adviseren over te nemen stappen en beleidskeuzes

De functie die een jeugdwelzijnsoverleg invult is een evenwicht tussen drie deelfuncties, namelijk de forumfunctie waarin het netwerk rond de maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren worden versterkt, door het samenbrengen van en het uitwisselen van info tussen mensen. Daarnaast is er ook de signaal- en adviesfunctie naar het beleid toe en als laatste wordt er nog de actiegerichte functie onderscheiden. Hierbij worden er samen met het netwerk concrete acties opgezet om antwoorden te formuleren op concrete noden van kinderen en jongeren.

## Periode 20-25

Bij het opstarten van het jeugdwelzijnsoverleg heeft de Corona-pandemie voor uitstel gezorgd. Zo zijn de partners van de dienst jeugd momenteel nog bezig met het inventariseren van hun partners, maar



ook een situatieschets aan het creëren van de doelgroep. Daarnaast wordt er ook cijfermateriaal verzameld zoals demografische gegevens, inventarisatie van scholen en jeugdverenigingen, cijfers rond gezinsarmoede... Als dit rond is, gaan ze kijken hoe de concrete uitwerking van het overleg van start kan gaan.

#### *4.8.1.3 Voeren van een vernieuwend diversiteitsbeleid*

Onder diversiteit verstaan we alle aspecten waarop mensen van elkaar verschillen. Mensen zijn niet te beschrijven op basis van slechts één enkel kenmerk. Elke persoon heeft verschillende kenmerken waarop hij aangesproken wordt. In de verschillen tussen mensen zijn zichtbare kenmerken van belang, zoals geslacht, leeftijd en etniciteit, maar ook minder zichtbare kenmerken zoals wensen en behoeften, seksuele voorkeur, werkstijlen en karaktereigenschappen. De zichtbare kenmerken hebben altijd wel invloed op hoe anderen ons zien, ze zijn immers nauwelijks te verbergen. Voor de onzichtbare kenmerken ligt dit anders. Deze hebben veel invloed op hoe we ons gedragen, maar het is voor anderen niet altijd duidelijk hoe dit komt.

##### Huidige situatie

In Bilzen werden in het verleden al een aantal acties gedaan rond integratie en diversiteit, maar alles zat versplinterd over verschillende diensten en er was onvoldoende visie of plan rond hoe Stad Bilzen hier structureel mee moet omgaan.

Daarom is er een overeenkomst aangegaan met het Agentschap integratie en inburgering (AGII) om samen een visie uit te werken in een diversiteitsnota.

##### Periode 20-25

Om een zicht te krijgen op wat er nodig is, heeft er al een omgevingsanalyse, alsook een bevraging van de interne diensten plaatsgevonden. Uit deze interne bevraging kan worden besloten dat alle diensten momenteel al bezig zijn rond diversiteit en integratie, maar dat er nog geen uniform beleid rond gevoerd wordt. Er is heel veel vraag naar extra info en interesse in verdere vorming.

Kennis van het aanbod van en samenwerking met andere interne diensten wordt door de meesten aangemoedigd. Er zullen een reeks interne vormingen rond diversiteit en integratie op basis van de gevraagde thema's worden georganiseerd en er wordt een werkgroep diversiteit opgericht om interne processen op elkaar af te stemmen. Info vanuit de focusgroep kan worden meegenomen om een meer divers beleid te voeren. Hier zijn eveneens mogelijkheden tot vorming vanuit het AGII rond inclusief werken. Tenslotte gaat er voor de stadsdiensten een oplistings van alle bestaande initiatieven in Bilzen gemaakt worden. Deze info wordt dan verwerkt in een overzichtelijke bundel voor interne diensten, maar ook als folder voor de doelgroep. Zo kan er een overzicht worden gemaakt van de niet-formele organisaties van verschillende origine.

In het kader van de diversiteitsnota, maar ook om bruggen te bouwen en input te krijgen vanuit de doelgroepen, gaan er bezoeken worden georganiseerd aan lokale gemeenschappen en kandidaten gezocht worden om deel te nemen aan de focusgroep/forum rond diversiteit. In dit forum gaan bepaalde thema's zoals inclusie, diversiteit, noden, drempels worden besproken om inzicht te krijgen in het werkveld.

Verskil tussen een forum en een 'adviesraad' is dat een focusgroep of forum minder statisch is, het engagement niet te groot is voor de deelnemers en enkel samengeroepen wordt als hier vraag naar is. Deze soort forums zullen in 2021 voor het eerst plaatsvinden.

De inburgeringsceremonie wordt tweejaarlijks georganiseerd Er zijn sinds eind februari 2018 tot juni 2020 118 personen positief afgerond binnen het inburgeringstraject. Hiervoor wordt er een diploma-uitreiking georganiseerd, vergezeld van een hapje en drankje. Deze stond gepland in het najaar van 2020, maar wordt verschoven naar najaar 2021.

Elk jaar neemt Stad Bilzen deel aan de open-gebedshuizendag. Hierbij stellen alle erkende gebedshuizen in Bilzen hun deuren open voor het grote publiek. Bij de volgende editie zal er ook een brunch worden georganiseerd, om ontmoeting te creëren tussen verschillende gemeenschappen. De editie van 2020 is niet kunnen doorgaan door corona. De editie van 2021 zal aangepast worden aan de geldende normen, waardoor er een alternatief wordt uitgewerkt met versnaperingzakje, wandelroute en podcast om onderweg te beluisteren. In deze podcast zullen de verschillende deelnemende gebedshuizen hun geloof toelichten, alsook hoe hun gemeenschap de corona-pandemie beleeft.

Naar toekomst toe worden lokale besturen verplicht de regierol rond de 4<sup>e</sup> pijler van het inburgeringstraject op te nemen. Deze vierde pijler houdt in dat de inburgeraar een bijkomend traject op maat krijgt om zijn/haar sociaal netwerk en participatie te versterken. Dit kan een buddyproject, een stage bij een bedrijf, een vereniging, een organisatie of een lokaal bestuur; een toeleidingstraject in het vrijwilligerswerk; taalstages; een kennismakingstraject in cultuur-, jeugd-, sportvereniging, een woonzorgcentrum, een lokaal dienstencentrum, een buurtwerking, ... inhouden.

Deze regierol wordt best ook al opgenomen binnen het diversiteitsbeleid.

Het is de bedoeling dat er een diversiteitsdienst zal worden uitgebouwd zal, met een medewerker, om al deze punten uit te werken. Deze kan fungeren als aanspreekpunt voor de gemeenschappen, het verzamelen van versnipperde activiteiten (vb vriend&taal, buddywerking LOI,..), of het opstarten van nieuwe initiatieven zoals een groep van interculturele bemiddelaars (vrijwilligerswerking) die ingeschakeld kunnen worden binnen hulp- en dienstverleningscontacten met maatschappelijk werkers (individueel of op gezinsniveau). Dit is een actie die op langere termijn uitgewerkt zal worden.

## 4.9 Bilzen wil 'Vrije Tijd' voor iedereen.

Spelen, sporten en creatieve activiteiten zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Vrije tijd is een hefboom voor meer levenskwaliteit en betekent tijd zonder zorgen, om andere mensen te ontmoeten, en (nieuwe) vaardigheden te ontwikkelen en sociaal te participeren. Vrije tijd is een essentiële factor voor het welzijn van mensen.

Bilzen heeft een zeer uitgebreid vrijetijdsaanbod, maar dit is niet altijd even toegankelijk voor alle burgers.

### 4.9.1 Acties

#### *4.9.1.1 Lokaal netwerk voor vrijetijdsbesteding verder uitbouwen*

##### Huidige situatie

De participatiedrempel moet zo laag mogelijk worden gehouden. Op die manier kunnen mensen in armoede evenredig deelnemen aan het reguliere en bestaande aanbod. Individuele tussenkomsten via Rap op Stap voor kansarmen en collectieve tussenkomsten vanuit het OCMW voor lokale verenigingen die mensen in armoede vertegenwoordigen zijn mogelijk. Het kortingstarief van de vrijetijdsdiensten zal in de toekomst verder uniform worden gemaakt. Vanuit het fonds voor sociale activering en participatie biedt het OCMW blijvende financiële ondersteuning voor vrijetijdsparticipatie.

Deelname aan vrije tijd gaat echter over meer dan enkel betaalbaarheid. Er moet met de vele vrijetijdsaanbieders in onze stad samen gewerkt worden om ook andere drempels weg te werken. Het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie Bilzen kan hierin een cruciale rol spelen. Het potentieel dat in dit netwerk aanwezig is, moet maximaal worden benut.

Binnen het lokale aanbod vrijetijdsparticipatie worden evenredige kansen aangeboden om in te schrijven voor activiteiten/ initiatieven met een begrensd aantal deelnemers.

##### Periode 20-25

In 2021 wordt er vanuit de sportdienst een sociaal charter opgesteld met de Bilzerse sportclubs dat duidelijke intenties uitspreekt en concrete acties bepaalt om van Bilzen een sportieve gemeente met een sociaal hart te maken. Het sociaal charter stelt dat iedereen recht heeft op sport en ontspanning.

Het opstarten van een tweedehandswinkel voor sportkledij en schoenen wordt uitgewerkt.

Het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie zet zich in voor de ontwikkeling van een breed netwerk van brugfiguren en intermediairs in diverse diensten, voorzieningen en verenigingen die betrokken zijn bij het toeleiden en bemiddelen van mensen in armoede naar vrije tijd. Zo zal Rap op stap infomomenten organiseren bij het buurthuis Schoonbeek, bij Vincentius en in het seniorenhuis.

De informatie en communicatie over vrije tijd moet begrijpbaar zijn voor mensen in armoede en hen effectief bereiken. Hier wordt in deze periode extra op ingezet.

#### 4.9.1.2 UIT-pas implementeren

De UiTPAS is een spaar- en voordeelkaart als impuls voor lokale vrijetijdsparticipatie. Met de kaart kunnen er punten gespaard en worden ingeruild voor leuke extra's (kortingen, cadeaus,...). Mensen in armoede krijgen extra aandacht met UiTPAS. Ze ontvangen bovenop de spaar-en ruilmogelijkheden discreet een sociaal tarief op UiTPAS-activiteiten. Ze kunnen dus participeren aan het vrijetijdsaanbod tegen hoge kortingen.

Met een UiTPAS kan er overal in Vlaanderen en Brussel bij elke organisator die UiTPAS aanvaardt punten gespaard en worden omgeruild. Activiteiten aan kansentarief zijn echter enkel voorbehouden aan de inwoners van de UiTpas-stad.

##### Huidige situatie

Momenteel is er nog geen uniform systeem binnen Bilzen om Bilzenaren te laten genieten van talrijke voordelen op vlak van vrije tijd.

##### Periode 20-25

In 20-21 wordt de mogelijkheid om de UitPas te implementeren binnen Bilzen onderzocht.

## 4.10 Bilzen gaat voor gepaste zorg voor iedereen.

De Vlaamse bevolking vergrijst. Van 2011 tot 2020 is de groep 65-plussers met 29,8% toegenomen. Tussen 2013 en 2050 stijgt het aantal 65-plussers naar meer dan 30% van de totale bevolkingsgroep, dat is in Bilzen niet anders. Op het grondgebied van Bilzen zijn er vier rusthuizen, waaronder het Demerhof dat in beheer van OCMW Bilzen is. WZC Demerhof heeft een capaciteit van 111 bedden met daarnaast nog eens 10 bedden voor kortverblijf. Bij dagzorgcentrum De Kogge zijn 15 plaatsen beschikbaar. Iedereen die zorgbehoevend is en/of nood heeft aan opvang of sociaal contact kan één of meerdere dagen per week terecht in dit centrum. Naast opvang biedt de Kogge ook nog een zinvolle dagbesteding aan, alsook de verzorging en de begeleiding in de activiteiten van het dagelijks leven. Ten slotte zijn er ook nog de serviceflats De Wende, De Wissel en De Waaier, samen goed voor 81 flats. Met dit alles samen is Stad Bilzen een grote speler op de markt. Er wordt tegemoet gekomen aan de zorgvraag en tegelijkertijd kan de stad mee de prijszetting van de private rusthuizen sturen om ervoor te zorgen dat zorg betaalbaar blijft voor de Bilzerse senior.

Maar om betaalbaar en kwaliteitsvol te blijven lijkt een verdere vermaatschappelijking van de ouderenzorg onontbeerlijk. Ouderen zullen langer thuis wonen. Het is daarom belangrijk om zicht te krijgen op wie kwetsbaar is en ondersteuning nodig heeft.

Deze ondersteuning kan worden gegeven in de vorm van allerlei soorten hulp en zorg, maar het is niet zo simpel om 'eenvoudig' de gepaste zorg te vinden. Onder andere hiervoor zijn de eerstelijnszones in het leven geroepen.

De "eerste lijn" zijn de lokale zorg- en hulpverleners die het dichtst bij de persoon met een zorg- of ondersteuningsnood staan. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor personen met zorg- en welzijnsvragen. Voorbeelden zijn huisartsen, apothekers, kinesitherapeuten, thuisverplegers, psychologen, welzijnswerkers... Een eerstelijnszone wordt gevormd door alle partners uit het zorg- en welzijnslandschap.

Eerstelijnszones zijn opgericht om het werk van lokale overheden, zorg- en hulpverleners beter op elkaar af te stemmen. Het doel? Een effectieve en kwalitatieve eerste lijn waar de burger centraal staat en die toegankelijk is voor iedereen. Bilzen maakt deel uit van Eerstelijnszone Zuid-Oost Limburg, samen met Hoeselt, Tongeren, Riemst, Voeren en Herstappe.

### 4.10.1 acties

#### *4.10.1.1 aanbod activiteiten + ondersteunende diensten Lokaal Dienstencentrum De Wijzer uitbreiden*

Bilzen ondersteunt lokale buurtbewoners om zo lang mogelijk zelfstandig en kwaliteitsvol thuis te wonen door informatie en advies te verlenen, ontspannings- en vormingsactiviteiten te organiseren en zorg op maat aan te bieden.

#### Huidige situatie

Zo bestaat het Lokaal Dienstencentrum De Wijzer al vier jaar en het seniorenhuis blies in 2020 tien kaarsjes uit. In deze 2 locaties kan elke Bilzenaar, maar in het bijzonder senioren en beginnend zorgbehoevenden, terecht voor opleidingen & activiteiten zoals taal- en computerlessen, gezondheidssessies, creaclub, maar ook 'sop en noen' in de Wijzer, de kapper, repair café...

Daarnaast zijn er nog een aantal specifieke ondersteunende diensten en werkingen, speciaal gericht op de zorgvragende Bilzenaar.

#### - Minder Mobielen Centrale (MMC)

De Minder Mobielen Centrale is een dienstverlening die aangeboden wordt vanuit het LDC. Het doel is om verplaatsingsmogelijkheden aan te bieden aan mensen met een laag inkomen en een beperkte mobiliteit. Deze dienstverlening haalt de mensen uit hun sociaal isolement. Het gaat hier vaak om oudere mensen, mensen met een handicap, of mensen met een laag inkomen die geen wagen bezitten en zich geen taxi kunnen veroorloven. De ritten die worden aangevraagd door de leden van de Minder Mobielen Centrale zijn vaak voor familiebezoek, boodschappen, kappersbezoek, een bezoek aan de dokter, het ziekenhuis of voor administratieve zaken naar het gemeentehuis. Hoe gaat het in zijn werk?

In 2019 telde onze MMC 295 leden, wat een stijging van 24 leden was ten opzichte van het jaar ervoor. In Bilzen zijn er 19 chauffeurs actief, die samen 2983 ritten hebben afgelegd, goed voor een totaal van 101658 km.

In 2020 zijn er, ondanks de corona-pandemie, toch nog steeds 256 leden die samen 1610 ritten aangevraagd hebben.

#### - Dorpsrestaurants

Het concept is eenvoudig, maar de impact groot. Dorpsrestaurants brengen mensen samen, stimuleren onderlinge hulp, versterken de dorpsgemeenschap, activeren mensen, laten senioren toe om langer in de eigen omgeving te wonen, creëren sociale tewerkstelling en zinvol vrijwilligerswerk, herwaarderen parochiezaaltjes en zijn een springplank voor nieuwe (dorps)voorzieningen op maat van de deelnemers.... Een dorpsrestaurant is dus een laagdrempelige voorziening, die maakt dat ook kwetsbare mensen gezond, gezellig, goedkoop en gemakkelijk aan een warme maaltijd komen in hun eigen omgeving. Het is vooral een sociaal gebeuren, dat in sterke mate gedragen wordt door vrijwillige medewerkers. De mensen die er naar toe komen bepalen mee de vorm waarin het gestalte krijgt. Ze worden dan ook niet als klant of gebruiker, maar als 'deelnemer' beschouwd.

Momenteel zijn er 8 locaties in Bilzen waar op 9 verschillende momenten een dorpsrestaurant plaatsvindt. Het gaat hier om Mopertingen op maandag, Schoonbeek op maandag en vrijdag, Beverst en Waltwilder op dinsdag, Munsterbilzen en Rijkhoven op woensdag, en Eigenbilzen en Hees op donderdag. Samen verzorgen zij 265 budgetvriendelijke maaltijden per week, wat neerkomt op gemiddeld 1000 maaltijden per maand. Dit lukt enkel met de ondersteuning van een team van wel 65 geëngageerde vrijwilligers.

#### - Zitdag Sociaal Huis

Elke dinsdag is er een maatschappelijk werker aanwezig in het LDC. Op afspraak kan men ook hier terecht met allerhande zorgvragen zoals pensioenaanvragen, mantelzorgpremie, parkeerkaart, stookoliefonds of ondersteuning bij andere zorgbehoeften.

#### - Warme Lijn

Naar aanleiding van de Corona-problematiek werd vanuit het beleid de keuze gemaakt om naast de geldende maatregelen ook een vinger aan de pols te houden in verband met gepaste en noodzakelijke dienstverlening aan de bevolking. Dit resulteerde in de oprichting van de Warme Lijn. De Warme Lijn was actief vanaf de lockdown in maart tot en met 30/06/2020 en werd in oktober 2020 opnieuw geactiveerd.

De werking van de Warme Lijn mag worden gezien als een telefoonpermanentie waar mensen met allerhande vragen terecht kunnen. Elke werkdag van 9 tot 17uur. In eerste instantie is het de bedoeling om mensen die met vragen zitten of nood hebben aan een “warm” gesprek, naar aanleiding van de Corona-problematiek en de daaraan gekoppelde maatregelen, een luisterend oor aan te bieden en, eventueel waar nodig, door te schakelen naar gespecialiseerde diensten of organisaties.

Iedereen heeft nood aan een warm contact maar beschikt hierover niet altijd in zijn eigen netwerk. Het is jammer genoeg voor velen een harde realiteit. Velen brengen hun dagen door in isolement. De werking van de Warme lijn zal daarom structureel worden verankerd in het aanbod van dienstverlening. Anderzijds werd deze dienst ook verder uitgebreid. Er zijn niet enkel telefonische contacten maar indien men dit wenst kan er een (stoep-) bezoek worden gedaan. Vanuit alle deelgemeenten worden mensen gedetecteerd die in isolement leven of waarvan men vermoedt dat ze weinig contacten hebben.

#### - Activiteitsaanbod 'LDC on Wheels'

Het LDC heeft een mooi uitgebreid activiteiten aanbod, maar bereikt nog té weinig de ouderen uit de deelgemeenten van Bilzen. In het nieuwe woonzorgdecreet wordt gevraagd de werking van het LDC te decentraliseren en uit te breiden naar buurten en deelgemeenten. In Bilzen wordt ervoor gekozen dit aan de dorpsrestaurants te koppelen. Op deze manier worden antennewerkingen opgezet om de betrokkenheid van deelgemeenten te verhogen. Door outreachend te werken, kan er een groter publiek worden bereikt, in het bijzonder de kwetsbare doelgroep die niet altijd de weg vindt naar het aanbod en diensten van het LDC. De sociale cohesie wordt versterkt aangezien de focus ligt op de samenwerking met lokale verenigingen, lokaal bestuur, woonzorgcentra, buurtbewoners.... Hierbij biedt het LDC eveneens buurthulp en stimuleert het de buurtgerichte zorg. Het doel is vanaf januari 2021 te starten, of wanneer de corona-maatregelen het toelaten. Na de maaltijd in een dorpsrestaurant zal er een activiteit of infosessie worden georganiseerd. Het is ook mogelijk om dienstverlening te organiseren op locatie. Er werd reeds een bevraging gedaan bij de vaste deelnemers van de dorpsrestaurants om zicht te krijgen op hun noden en interesses.

Op elke locatie zal er één keer per maand een LDC On Wheels doorgaan.

#### - Minder Mobielen Centrale (MMC)

In de komende periode wordt er nog meer ingezet in het werven van extra chauffeurs om ervoor te zorgen dat deze werking kan blijven bestaan.

#### - Dorpsrestaurants

Er wordt in het najaar van 2021 een 9<sup>e</sup> locatie aan het lijstje toegevoegd, namelijk Grote-Spouwen. Dit zal vanaf 9 september 2021 elke donderdagmiddag plaatsvinden. In het voorjaar van 2021 gaat er vooral worden gewerkt rond het op punt krijgen van de werking in Grote Spouwen, het werven van vrijwilligers, de logistieke omkadering...

#### - Mantelzorg

Volgens het woonzorgdecreet is een mantelzorger een natuurlijke persoon die vanuit een sociale en emotionele band een of meer personen met verminderd zelfzorgvermogen, niet beroepshalve maar meer dan occasioneel, helpt en ondersteunt in het dagelijkse leven.<sup>14</sup>

Verschillende gemeenten kennen aan de mantelzorgers van hun gemeente een premie toe. Deze mantelzorgpremie is een financiële tussenkomst voor de thuisverzorgers van zorgbehoevenden. In Bilzen werd deze toelage toegekend tot 31 december 2015. In de huidige legislatuur wordt deze premie terug ingevoerd. Het vorige subsidiereglement mantelzorgpremie werd daartoe geactualiseerd en ging in vanaf 01/04/2020. Vanaf 01/04/2021 wordt dit reglement nog verder uitgebreid om zo nog meer Bilzerse mantelzorgers van de premie te laten genieten.

Zo worden de voorwaarden met betrekking tot de mantelzorger uitgebreid dat de mantelzorger en de zorgbehoevende met elkaar verwant of bloedverwant zijn tot in de tweede graad. De mantelzorger die niet verwant is, doch inwonend bij de zorgbehoevende, komt ook in aanmerking voor deze mantelzorgpremie. De leeftijdsgrens van zorgbehoevende wordt verlaagd van 65 naar 21 jaar. De inkomensvoorwaarde wordt tevens aanzienlijk uitgebreid zodat meer mantelzorgers in aanmerking komen. Ten slotte worden de woonvormvoorwaarden uitgebreid zodat er niemand uitgesloten wordt.

Daarnaast komt er voor alle mantelzorgers een jaarlijks ontmoetingsmoment als waardering voor hun dagelijkse zorg en inzet, dit in de vorm van een netwerkevent met lezingen en infosessies.

In 2021 zal er ook een mantelzorg'presentje' worden uitgedeeld. In samenwerking met ELZ ZOLim worden er bedankkaartjes ontwikkeld die binnen de zone verkrijgbaar zijn bij eerstelijnsdiensten. Deze zullen worden verdeeld onder verschillende actoren werkzaam met mantelzorgers, zodat er bedankjes uitgedeeld kunnen worden.

---

<sup>14</sup> Woonzorgdecreet van 15 februari 2019



#### 4.10.1.2 Gezondheids sessies & stuurgroep gezonde gemeente uitwerken

##### Huidige situatie

Maandelijks is er in het LDC een infomoment en/of workshop in het kader van gezondheid. Er wordt voor een divers aanbod gezorgd met thema's zoals 'hoe gezond ouder worden', 'het apotheekkastje' en 'gezonde lunchboxen', maar ook lezingen rond het brein, een EHBO-cursus of gezonde wandelingen met proevertjes.

In december 2019 ondertekende stad Bilzen het charter 'gezonde gemeente'. De stad engageert zich daarmee om ook in de toekomst een omgeving te creëren die iedere inwoner, bezoeker en werknemer optimaal stimuleert om gezond te leven. Om dit in goede banen te leiden, werd er de stuurgroep 'gezonde gemeente' opgericht. Hierin gaan verschillende stadsdiensten, maar ook partners zoals Logo Limburg en ELZ ZOLim, samen kijken hoe ze dit charter kunnen omzetten naar gerichte acties voor de bevolking. De preventiewerker gezondheid zal hier eveneens een grote rol spelen, maar hierover verder meer.

##### Periode 20-25

Er wordt gekeken om de werking rond gezondheid in 2021 nog verder uit te breiden door bv. praatgroepen op te richten voor lotgenoten van kankerpatiënten.

De stuurgroep 'Gezonde gemeente' is eind 2020/ begin 2021 bezig met een bevraging rond alle acties binnen de stad die te maken hebben met gezondheid. Hier wordt in 2021 een intern platform samen met Logo Limburg uit gecreëerd om er een transversaal gezondheidsbeleid van te maken en gezamenlijk acties op te zetten.

#### 4.10.1.3 Eerstelijnszone ZOLim uitbouwen

##### Huidige situatie

In het decreet van 26 april 2019 betreffende de organisatie van de eerstelijnszorg, de regionale zorgplatformen en de ondersteuning van de eerstelijnszorgaanbieders worden de algemene bepalingen vastgelegd. Zo wordt de geografische afbakening bepaald (Bilzen – Hoeselt – Tongeren – Riemst – Voeren – Herstappe), maar ook wie de samenwerkende partners zijn.

Deze samenwerkende partners worden onderverdeeld in 4 clusters:

- cluster lokale besturen: lokale besturen en OCMW's, Huizen van het Kind
- cluster zorg: medische en paramedische beroepen zijnde huisartsen, thuisverpleegkundigen, kinesitherapeuten, tandartsen, apothekers, podologen, vroedvrouwen, ergotherapeuten en diëtisten  
eerstelijns geestelijke gezondheid: de klinisch psychologen, de eerstelijnspsychologische functies en de partners actief in de functie 1 van de netwerken volwassenen artikel 107 en activiteitenprogramma 1 van de netwerken geestelijke gezondheid kinderen en jongeren
- cluster welzijn: diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg, Centra Algemeen Welzijnswerk, Lokale Dienstencentra, Diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, actoren uit de geestelijke gezondheidszorg

- cluster PZON (personen met een zorg- en/of ondersteuningsnood). Deze bestaan uit: Zorggebruikers en mantelzorgverenigingen, diensten oppashulp,...

Binnen een eerstelijnszone werkt een formeel samenwerkingsverband, de zorgraad, aan de organisatie van de eerstelijnszorg en de ondersteuning van de eerstelijnszorgaanbieders. Deze raad bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende clusters. Zo mogen alle clusters maximaal 6 vertegenwoordigers afvaardigen. In het eerstelijnsdecreet worden ook vijf prioritaire taken benoemd voor de zorgraad:

1. Afstemming organiseren tussen de zorgaanbieders onderling, tussen de zorgaanbieders en andere organisaties, diensten en personen met een meer gespecialiseerd zorgaanbod, alsook tussen de zorgaanbieders en de personen met een zorg- en ondersteuningsnood, mantelzorgers en vrijwilligers;
2. Het stimuleren van de interdisciplinaire samenwerking, waaronder ook gegevensdeling, tussen de zorgaanbieders binnen de eerstelijnszones;
3. Kringwerking stimuleren: het ondersteunen van verenigingen die alle vrijwillig toetredende zorgaanbieders groeperen die binnen een eerstelijnszone hun beroepsactiviteit uitoefenen;
4. Het ondersteunen van de ontwikkeling van het geïntegreerd breed onthaal (GBO), voor wat betreft de afstemming en samenwerking met zorgaanbieders en het realiseren van een maximale rechtentoekening en toegang tot diensten en voorzieningen;
5. Het aanleveren van gegevens voor de Sociale Kaart (zie [www.desocialekaart.be](http://www.desocialekaart.be)).

#### Periode 20-25

Deze taken vertalen zich in een beleidsplan voor de periode 2020-2025 en specifieke actieplannen die de zorgraad heeft uitgewerkt voor het werkjaar 2020-2021.

De vijf acties waar ELZ ZOLim zich in 2021 nog op wil inzetten zijn de volgende:

- **'buurtgerichte zorg'** met onder meer het proberen uit te rollen van een digitaal buurtplatform over de hele zone
- **'community building'** om de netwerken onderling te verstevigen door formele en informele netwerkmomenten te organiseren
- **'mantelzorg'** met als eerste concrete actie een bedanking voor alle mantelzorgers in de regio in de vorm van een mantelzorgkaartje.
- **'preventie'** richt zich momenteel vooral op vaccinaties in navolging van het grote succes van de mazelenvaccinatie-actie in 2019. Zo staan er gegroepeerde griepvaccinaties op de planning, maar werd het draaiboek vaccinaties van ELZ ZOLim ook al door Vlaanderen als basis gebruikt om het draaiboek voor de vaccinatiecentra te ontwikkelen.
- **'communicatie'** met als doel de bredere bekendmaking van ELZ, maar ook ondersteuning van alle andere acties, om er zo voor te zorgen dat ELZ ZOLim een gekend begrip binnen de regio wordt, niet enkel bij de burger, maar ook bij alle eerstelijnsdiensten.

Het lokaal bestuur is een essentiële en onmisbare partner in de eerstelijnszone. In de zorgraden zijn de lokale besturen vertegenwoordigd vanuit de regiefunctie van het lokaal sociaal beleid en als aanbieder van diensten. Zo zijn er dan ook al een aantal projecten over de gemeentegrens heen opgestart:

#### - ELP65+

Binnen ELZ ZOLim worden er signalen van vereenzaming, verliesverwerking, depressieve symptomen, relationele en familiale problemen bij ouderen gedetecteerd. In 2019 kwam er een projectoproep voor een eerstelijnspsychologische functie ouderen. Hier heeft Bilzen samen met Tongeren, Hoeselt, Riemst en Voeren een aanvraag voor ingediend en de middelen verkregen. Met deze middelen zijn 2 halftijdse psychologen aangeworven, de ELP 65+.

Zij zijn er in de regio voor de doelgroep 65+ met milde tot matige psychische klachten en bieden hen een laagdrempelige en kortdurende behandeling aan. Indien nodig, doen ze aan warme doorverwijzing. Uniek aan dit project is de tandemwerking met de sociale huizen waardoor ze tot geïntegreerde zorg voor de cliënt komen.

Daarnaast bieden ze ook groepssessies aan rond thema's die leven bij de oudere populatie zoals troost en rouw, cognitietraining, ...

Het project loopt nog tot midden 2022. De twee psychologen beginnen inmiddels meer bekend te raken bij de doelgroep, wat resulteert in meer aanvragen. In de komende periode gaan ze zich blijven inzetten op zowel het individuele als het groepsaanbod.

#### - Interlokale preventiewerking gezondheid ZOLim

In april 2019 keurde de Vlaamse regering een besluit goed waardoor lokale besturen gebruik kunnen maken van een structurele subsidie om hun werking rond preventieve gezondheid verder uit te bouwen en te versterken.

Bilzen heeft samen met Tongeren, Riemst, Hoeselt en Voeren een interlokale vereniging opgericht waarbij Bilzen de beherende gemeente is.

Alle gemeenten binnen dit project willen inzetten op verschillende thema's binnen de gezondheidspreventie. Zo zijn bevolkingsonderzoeken rond bv. verschillende vormen van kanker en ondersteuning bij vaccinatie-acties een prioriteit. Daarnaast wordt er ingezet op beweging, educatie rond voeding, psychische gezondheid en dit toegepast op verschillende doelgroepen zoals kinderen, jongeren, alleenstaanden, senioren of mantelzorgers. Bij elke actie wordt gericht ingezet op deze verschillende doelgroepen om gezondheidswinst op bevolkingsniveau te realiseren en zo mensen niet alleen langer te laten leven maar ook hun levenskwaliteit te behouden en te verhogen.

De intergemeentelijke preventiewerker zal in 2021 van start gaan met de werking en aan de hand van een actieplan, uitgewerkt door de stuurgroep, verschillende acties doorheen de periode 21-24 opzetten. In 2021 zal er vooral worden ingezet op de geluksdriehoek, in de vorm van een gelukswandeling doorheen de vijf deelnemende gemeenten en wordt er ook in elk bestuur een gezondheidsdag georganiseerd.

## 5. Evaluatie

Om ervoor te zorgen dat deze acties ook opgevolgd en worden bijgestuurd, zijn er intern door de verantwoordelijke coördinatoren een aantal indicatoren vastgelegd. De coördinator lokaal sociaal beleid zal na elk werkjaar aan de hand van deze indicatoren een evaluatie uitvoeren om zo ervoor te zorgen dat het plan maximaal uitgevoerd zal worden.

Deze evaluaties zullen elk jaar als addendum aan dit plan worden toegevoegd.

Mochten er nog vragen of opmerkingen zijn rond dit plan, kan er altijd contact opgenomen worden met de coördinator lokaal sociaal beleid, Liselotte Alentijns. ([liselotte.alentijns@bilzen.be](mailto:liselotte.alentijns@bilzen.be)).

## 6. Afkortingenlijst

- 1G,1P: 1 gezin, 1 plan.
- AgODi: Agentschap voor onderwijsdiensten
- ASS: Autisme spectrum stoornis
- BIS: beroepsinlevingsstage
- BIZ: Budget Inzicht
- CAD: Centra voor alcohol- en andere drugproblemen
- CAW: Centrum voor Algemeen Welzijn
- CKG: Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning
- CSR: Collectieve Schulden Regeling
- DMW: Diensten Maatschappelijk Werk van de ziekenfondsen
- EHBO: Eerste Hulp Bij Ongevallen
- ELP65+: Eerstelijns psycholoog 65+
- ELZ: Eerstelijnszone
- ELZ ZOLim: Eerstelijnszone Zuid-Oost Limburg
- GBO: Geïntegreerd Breed Onthaal
- IBO: Individuele Beroepsopleiding
- IVT: inkomensvervangende tegemoetkoming
- KMBO: kinderen met een bijzondere ontwikkeling
- LAC: Lokale Advies Commissie
- LCO: Lokaal Cliënt Overleg
- LDC: Lokaal Dienstencentrum
- LSB: Lokaal Sociaal Beleid
- MMC: Minder Mobielencentrale
- MRO: minirechtenonderzoek
- OCMW: Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
- PWA: Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
- PZON: personen met een zorg- en/of ondersteuningsnood
- SHM: Sociale Huisvestingsmaatschappij
- SVK: Sociaal Verhuur Kantoor
- STAR: Stedelijke Toegankelijkheidsadviesraad
- VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
- VVSG: Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten
- WAVE: Werkgroep Armoedeverenigingen
- WES: werkervaringsstage

## 7. Bibliografie

Decreet 19 februari 2019 betreffende de woonzorg, B.S. 3 mei 2019.

De Maeyer J., Dewaele C. & Beelen S., "Outreaching werken, praktijkkader in ontwikkeling.", *POW Alert*, jg. 38, nr.5, december 2012, p. 31-39.

Maesele T. & Heirman M., "Aanvullende Financiële Hulpverlening – verbreding van de doelgroep, OCMW Gent, 20 april 2020, 8p.

Mylle J., "Eerstelijnszones en lokale besturen: klaar voor de regie van een nieuw soort eerstelijnszorg?" (Masterproef UGent), 2020.

Rapport bevolking en huishoudens, 2019, provincies.in.cijfers.be.

rijksregister, bevolkingscijfers per provincie en per gemeente op 31/12/2019, provincies.in.cijfers.be.

<https://www.departementwvg.be/lokaal-sociaal-beleid>

<https://www.expoo.be/wat-is-proportioneel-universalisme>

<https://www.hln.be/nieuws/binnenland/voedselbanken-slaan-alarm-om-buitensporige-toename-van-nieuwe-armen~a0669371/>

<https://www.kindengezin.be/img/kansarmoederegistratie-toelichting.pdf>

<http://www.limburg.be/lokaalclientoverleg>

<https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/bevolking-onder-de-armoededrempel>

<https://www.vvsg.be/nieuws/30-meer-mensen-naar-ocmw-voor-extra-financiele-steun>





Verantwoordelijke uitgever  
Sociaal Huis Bilzen